

**Advies 26/2025 over het ontwerpuitvoeringsbesluit van de
Europese Commissie overeenkomstig Verordening (EU)
2016/679 betreffende de passende bescherming van
persoonsgegevens door het Verenigd Koninkrijk**

Vastgesteld op 16 oktober 2025

Samenvatting

Op 22 juli 2025 heeft de Europese Commissie de procedure in gang gezet voor de vaststelling van haar ontwerpuitvoeringsbesluit betreffende de passende bescherming van persoonsgegevens door het Verenigd Koninkrijk (VK) overeenkomstig artikel 45, lid 2, AVG. Bij dit ontwerpbesluit wordt de geldigheid van bepaalde stukken van het oude adequaatheidsbesluit van 28 juni 2021 bij wijze van referentie verlengd tot december 2031.

Tevens op 22 juli 2025 heeft de Europese Commissie het Europees Comité voor gegevensbescherming (EDPB) om advies gevraagd. Het EDPB heeft de vraag of het VK een passend beschermingsniveau biedt, beoordeeld op basis van een analyse van zowel het ontwerpbesluit zelf als de door de Europese Commissie ter beschikking gestelde documentatie.

Het EDPB heeft zich gebogen over zowel de algemene gegevensbeschermingsgerelateerde aspecten van het ontwerpbesluit als de toegang van overheidsinstanties tot persoonsgegevens die vanuit de EER naar het VK worden doorgegeven voor doeleinden in verband met rechtshandhaving en nationale veiligheid, met inbegrip van de voorzieningen in rechte die personen uit de EER ter beschikking staan.

Het EDPB heeft ook beoordeeld of de waarborgen die het VK-rechtskader biedt, daadwerkelijk voorhanden en doeltreffend zijn.

Bij het opstellen van dit advies heeft het EDPB ter referentie in de eerste plaats gebruikgemaakt van het AVG-adequaateidsreferentiedocument (hierna de “adequaateidsreferentie” genoemd), zoals vastgesteld op 28 november 2017 en laatstelijk herzien en vastgesteld op 6 februari 2018, en Aanbeveling 02/2020 over de Europese essentiële garanties voor surveillancemaatregelen.

Het EDPB is verheugd dat het VK- en het EU-kader voor gegevensbescherming op elkaar afgestemd blijven, ondanks de recente ontwikkelingen in het wettelijke kader ter zake van het Verenigd Koninkrijk. Tegen deze achtergrond wordt in dit advies gewezen op verschillende punten die nader moeten worden geanalyseerd, alsook op enkele kwesties die de Commissie de komende jaren nauwlettend in de gaten moet houden in het kader van haar toezichtsverplichting uit hoofde van artikel 45, lid 4, AVG.

Het EDPB merkt op dat het Verenigd Koninkrijk wijzigingen heeft aangebracht in het “overgeërfde” algemene Unierechtskader bij zijn wet van 2023 inzake de intrekking en hervorming van gehandhaafd Unierecht (*Retained EU Law (Revocation and Reform) Act 2023* – hierna de “REUL-wet” genoemd). Hiermee werd onder meer het beginsel van voorrang van het Unierecht (met waarborgen voor een aantal AVG-bepalingen) geschrapt en werd een eind gemaakt aan de rechtstreekse toepassing van Unierechtelijke beginselen, met inbegrip van het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en gegevensbescherming dat voortvloeit uit het Handvest van de grondrechten. Het EDPB verzoekt de Commissie om de bij de REUL-wet doorgevoerde veranderingen toe te lichten en grondiger te beoordelen, alsook om de gevolgen daarvan te onderzoeken voor zowel het rechtskader in het algemeen als het gegevensbeschermingskader in het bijzonder in het VK. Het EDPB is daarnaast van mening dat dit thema in de toekomst nauwlettend in de gaten dient te worden gehouden door de Commissie.

Het EDPB merkt op dat de minister nieuwe bevoegdheden heeft gekregen om wijzigingen aan te brengen op bepaalde gebieden van het nieuwe gegevensbeschermingskader – bijvoorbeeld met betrekking tot internationale doorgifte, geautomatiseerde besluitvorming en het bestuur van de informatiecommissie – door middel van secundaire regelgeving, die minder parlementaire controle vereist. Het EDPB verzoekt de Commissie om in het definitieve adequaatheidsbesluit duidelijk aan te

geven welke onderwerpen zij aandachtig in het oog zal houden, omdat het risico bestaat dat de kloof met de EU-wetgeving inzake gegevensbescherming wijder wordt gemaakt door het gebruik van secundaire wetgeving in het VK.

Het EDPB neemt er nota van dat de regels voor de doorgifte van persoonsgegevens zijn gewijzigd, met name wat betreft de nieuwe indicatieve lijst van aspecten die in aanmerking moeten worden genomen bij adequaatheidstoetsen, waarop belangrijke aspecten ontbreken die wel deel uitmaakten van de oude toets¹. Dit geldt zowel voor doorgiften naar derde landen die worden uitgevoerd in het kader van de VK-AVG als voor de doorgifte van gegevens die worden verwerkt voor rechtshandavingsdoeleinden. Het EDPB spoort de Commissie specifiek aan om haar beoordeling van deze aspecten uit te diepen en de ontwikkelingen omtrent alsook de praktische uitvoering van de nieuwe adequaatheidstoets te monitoren.

Het EDPB verzoekt de Commissie uitvoeriger onderzoek te doen naar de herstructurering van de Information Commissioner's Office (het bureau van de Informatiecommissaris, de toezichthouder van het VK, hierna de "ICO" genoemd), die wordt omgevormd tot raad, alsook naar de regels voor het benoemen en ontslaan van uitvoerende en niet-uitvoerende raadsleden. Het EDPB vraagt de Commissie eveneens om dieper in detail te treden over de recente raadplegingsactie van de ICO, die na de bekendmaking van het onderhavige ontwerpbesluit werd gepubliceerd, betreffende de invoering van een nieuw sorteersysteem voor de afhandeling van klachten. Het EDPB verzoekt de Commissie om al deze wijzigingen te monitoren zodra ze van kracht worden. Hoewel het EDPB het transparantiebeleid van de ICO en de beschikbaarheid van statistische en analytische gegevens over diens handhavingsactiviteiten toejuicht, verzoekt het de Commissie bovendien om een gedetailleerdere beoordeling te maken van en toezicht te houden op de toepassing van corrigerende bevoegdheden, de doeltreffendheid van sancties en de rechtsmiddelen voor betrokken partijen in het VK-kader voor gegevensbescherming.

Het EDPB acht het van essentieel belang dat de uitgebreide vrijstellingen op grond van nationale veiligheid in het rechtshandavingskader worden bestudeerd en roept op tot waakzaamheid ten aanzien van vrijstellingen van het evenredigheidsbeginsel en de verplichting om persoonsgegevens uitsluitend voor gerechtvaardigde doeleinden te verwerken. Evenzo moet bij vrijstellingen van de bevoegdheden van de toezichthoudende autoriteit de nodige voorzichtigheid worden betracht. Beperkingen op de uitoefening van in het Handvest erkende rechten en vrijheden moeten de wezenlijke inhoud daarvan eerbiedigen. Met inachtneming van het evenredigheidsbeginsel kunnen bovendien slechts beperkingen worden gesteld indien zij noodzakelijk zijn en daadwerkelijk beantwoorden aan door de Unie erkende doelstellingen van algemeen belang of aan de eisen van de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen. Het EDPB roept de Commissie ertoe op om haar beoordeling in het definitieve adequaatheidsbesluit aan te vullen en specifiek toe te zien op de praktische toepassing van de vrijstellingen voor rechtshandavingsautoriteiten op grond van nationale veiligheid.

Het EDPB merkt op dat door autoriteiten belast met rechtshandhaving verrichte verwerkingsactiviteiten in specifieke omstandigheden onder de regels kunnen vallen die normaal gesproken van toepassing zijn op de verwerking van persoonsgegevens door nationale veiligheidsautoriteiten. In dit verband moet er bijzondere aandacht worden besteed aan de garantie

¹ Namelijk i) de regels van het derde land met betrekking tot "openbare veiligheid, defensie, nationale veiligheid en strafrecht en de toegang van overheidsinstanties tot persoonsgegevens", ii) rechtspraak, iii) het bestaan van effectieve en afdwingbare rechten van betrokkenen evenals effectieve mogelijkheden om administratief beroep of beroep in rechte in te stellen voor betrokkenen wier persoonsgegevens worden doorgegeven, en iv) één of meerdere onafhankelijke toezichthoudende autoriteit(en).

dat de gegevensbeschermingsregeling voor verwerkingsactiviteiten in het kader van de nationale veiligheid niet wordt uitgebreid tot situaties die geen verband houden met nationale aangelegenheden. Het EDPB verzoekt de Commissie om na te gaan of de in aanmerking komende bevoegde autoriteiten een duidelijk onderscheid kunnen blijven maken tussen de verschillende verwerkingsdoeleinden, zodat het desbetreffende rechtskader dienovereenkomstig in acht wordt genomen.

Het EDPB is ingenomen met de opheldering die het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten hebben weten te bereiken in het kader van de overeenkomst tussen deze twee landen in het kader van de Amerikaanse wet tot verduidelijking van het rechtmatige gebruik van gegevens in het buitenland (*UK-US Agreement under the US CLOUD Act (Clarifying Lawful Overseas Use of Data Act)* – hierna de “VK-VS-overeenkomst krachtens de CLOUD-wet” genoemd), die voor meer juridische duidelijkheid heeft gezorgd. Tegelijkertijd wil het EDPB eraan herinneren dat het niveau van de waarborgen vervat in de overkoepelende overeenkomst tussen de EU en de VS (*EU-US Umbrella Agreement*) moet worden opgetrokken; de waarborgen inzake privacy en gegevensbescherming van die overeenkomst zijn immers opgenomen in de VK-VS-overeenkomst krachtens de CLOUD-wet. Over het algemeen meent het EDPB dat er behoefte is aan verduidelijking van de door de Commissie gemaakte beoordeling van de VK-VS-overeenkomst krachtens de CLOUD-wet en de mogelijke gevolgen daarvan voor het gegevensbeschermingsniveau. Het EDPB verzoekt de Commissie om de VK-VS-overeenkomst krachtens de CLOUD-wet ook in haar toekomstige beoordelingen en evaluaties te blijven meenemen.

Zoals onlangs opgemerkt in Verklaring 05/2024, acht het EDPB versleuteling van essentieel belang om de beveiliging en vertrouwelijkheid van persoonsgegevens en elektronische communicatie te waarborgen. De aanzeggingen inzake technische capaciteit waarin wordt voorzien in de VK-wet van 2016 betreffende onderzoeksbevoegdheden (*Investigatory Powers Act 2016* – hierna de “IPA” genoemd), op grond waarvan bedrijven op verzoek van de regering kunnen worden verplicht om versleuteling op te heffen, creëren kwetsbare plekken in het systeem en vormen een rechtstreekse bedreiging voor de integriteit en vertrouwelijkheid van elektronische communicatie. Dergelijke ontwikkelingen dienen onder toezicht te worden gehouden en aan bod te komen in het adequaatheidsbesluit, met name in het licht van artikel 45, lid 2, punt a), AVG, dat niet alleen een beoordeling van het wettelijke kader vereist zoals dat op papier staat, maar ook van de tenuitvoerlegging van dat kader.

Het EDPB merkt op dat bij de wet van 2024 tot wijziging van de IPA (*Investigatory Powers (Amendment) Act 2024*) een specifieke regeling is ingevoerd voor het bewaren en onderzoeken van bulkverzamelingen van persoonsgegevens ten aanzien waarvan de personen op wie de gegevens betrekking hebben “redelijkerwijs geen of slechts een geringe mate van privacy kunnen verwachten”. Het EDPB meent dat de relevante wijzigingen nadere toelichting behoeven, met name wat betreft de begrippen “individuele toelating” en “categorietoelatingen”. Voorts verzoekt het EDPB de Commissie om nauwlettend toe te zien op de uitvoering die in de praktijk wordt gegeven aan het begrip “redelijkerwijs geen of slechts een geringe mate van privacy verwachten”.

Inhoudsopgave

1.	INLEIDING	7
1.1.	Toepassingsgebied van het ontwerpbesluit van de Commissie.....	7
1.2.	Reikwijdte van dit advies van het EDPB	8
1.3.	Ontwikkelingen in het rechtskader van het VK	9
1.4.	Algemene opmerkingen en punten van zorg	10
1.4.1.	Door het VK aangegane internationale verbintenissen	10
1.4.2.	Bevoegdheden van de minister om de DUA-wet te wijzigen door middel van secundaire regelgeving	11
2.	Algemene aspecten van gegevensbescherming	11
2.1.	Erkende gerechtvaardigde belangen	11
2.1.1.	Algemene opmerkingen	11
2.1.2.	Openbaarmaking met het oog op verwerking als bedoeld in artikel 6, lid 1, punt e)	12
2.2.	Individuele rechten.....	13
2.2.1.	Toegangsrechten	14
2.2.2.	Waarborgen voor de “afwijking op het gebied van immigratie”	14
2.3.	Beperkingen op verdere doorgifte	15
2.4.	Geautomatiseerde besluitvorming	17
2.4.1.	Geautomatiseerde besluitvorming en menselijke betrokkenheid.....	18
3.	Procedure- en handavingsmechanismen.....	18
3.1.	Toezicht en handhaving	18
3.1.1.	Onafhankelijk toezicht.....	18
3.1.2.	Handhaving, met inbegrip van sancties	19
4.	TOEGANG TOT EN GEBRUIK VAN VANUIT DE EU DOORGEGEVEN PERSOONSgegevens DOOR OVERHEIDSINSTANTIES IN HET VERENIGD KONINKRIJK	21
4.1.	Toegang tot en gebruik van gegevens door VK-overheidsinstanties met het oog op handhaving van het strafrecht	22
4.1.1.	Rechtsgrondslagen en toepasselijke waarborgen.....	22
4.1.1.1.	Onderzoeksbevoegdheden voor rechtshandavingsdoeleinden.....	22
4.1.1.2.	Vrijstellingen voor rechtshandavingsautoriteiten op grond van nationale veiligheid	23
4.1.2.	Gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijkheid van inlichtingendiensten en rechtshandavingsautoriteiten in het VK	25
4.1.3.	Recht op inzage	26

4.1.4.	Verdere doorgifte	26
4.1.4.1.	Een nieuwe gegevensbeschermingstoets	26
4.1.4.2.	De VK-VS-overeenkomst krachtens de CLOUD-wet	28
4.1.5.	Toezicht en verhaal	29
4.2.	Toegang tot en gebruik van gegevens door VK-overheidsinstanties met het oog op nationale veiligheid	30
4.2.1.	Het gebruik van aanzeggingen inzake technische capaciteit	31
4.2.2.	Rechtsgrondslagen en toepasselijke waarborgen.....	32
4.2.3.	Toezicht en verhaal	34
5.	Evaluatie, looptijd en verlenging van het ontwerpbesluit	34

Het Europees Comité voor gegevensbescherming,

Gezien artikel 70, lid 1, punt s), van Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna de “AVG” genoemd),

Gezien de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte (EER) en met name bijlage XI en Protocol 37 daarbij, zoals gewijzigd bij Besluit nr. 154/2018 van het Gemengd Comité van de EER van 6 juli 2018²,

Gezien de artikelen 12 en 22 van zijn reglement van orde,

BRENGT HET VOLGENDE ADVIES UIT:

1. INLEIDING

1.1. TOEPASSINGSGEBIED VAN HET ONTWERPBESLUIT VAN DE COMMISSIE

1. De Europese Commissie (hierna de “Commissie” genoemd) heeft op 22 juli 2025 het Europees Comité voor gegevensbescherming (hierna het “EDPB” genoemd) verzocht om advies over haar ontwerpuitvoeringsbesluit tot wijziging van Uitvoeringsbesluit (EU) 2021/1772 van de Commissie van 28 juni 2021 overeenkomstig de AVG betreffende de passende bescherming van persoonsgegevens door het Verenigd Koninkrijk (hierna het “ontwerpbesluit” genoemd). De Commissie kwam in haar ontwerpbesluit tot de slotsom dat het VK een passend beschermingsniveau blijft waarborgen voor persoonsgegevens die binnen het toepassingsgebied van de AVG worden doorgegeven vanuit de Europese Unie naar het VK.
2. Het EDPB merkt op dat dit ontwerpbesluit de geldigheid van Uitvoeringsbesluit (EU) 2021/1772 van de Commissie van 28 juni 2021 overeenkomstig de AVG betreffende de passende bescherming van persoonsgegevens door het Verenigd Koninkrijk (hierna het “vorige adequaatheidsbesluit voor het VK”), dat op 27 juni 2025 zou komen te vervallen (horizonclausule), met zes jaar verlengt. Het vorige adequaatheidsbesluit voor het VK werd op 24 juni 2025 bij Besluit (EU) 2025/1225 met zes maanden verlengd (tot 27 december 2025), zodat het Verenigd Koninkrijk zijn hervormingen op het gebied van gegevensbescherming kon afronden³.
3. In haar ontwerpbesluit heeft de Commissie beoordeeld “of de conclusie dat het Verenigd Koninkrijk een passend beschermingsniveau waarborgt, feitelijk en juridisch gerechtvaardigd blijft in het licht van de ontwikkelingen die zich sinds de vaststelling van het vorige adequaatheidsbesluit voor het VK hebben voorgedaan”.
4. Daarbij heeft de Commissie haar beoordeling toegespitst op nieuwe ontwikkelingen in de VK-wetgeving inzake gegevensbescherming, en met name op de veranderingen die zijn ingevoerd door de

² Alle verwijzingen in dit advies naar “lidstaten” moeten worden gelezen als verwijzingen naar “EER-lidstaten”.

³ Het EDPB heeft op verzoek “Advies 06/2025 over de verlenging van de uitvoeringsbesluiten van de Europese Commissie in het kader van de AVG en de RGR betreffende de passende bescherming van persoonsgegevens in het Verenigd Koninkrijk” uitgebracht.

wet van 2025 op het gebruik van en de toegang tot gegevens (*Data (Use and Access) Act 2025* – hierna de “DUA-wet” genoemd). De Commissie heeft specifiek rekening gehouden met de in overweging 281 van het vorige adequaatheidsbesluit voor het VK genoemde elementen, die allemaal in het ontwerpbesluit aan bod komen.

5. Het EDPB is het ermee eens dat de beoordeling vooral gericht moet zijn op alle nieuwe relevante ontwikkelingen in de VK-wetgeving en de elementen die in het vorige adequaatheidsbesluit voor het VK zijn benadrukt, voor zover alle aspecten genoemd in artikel 45, lid 2, AVG onder de loep worden genomen. Het EDPB zou het daarom toejuichen als de Commissie in haar definitieve adequaatheidsbesluit expliciet verduidelijkt dat alle in artikel 45, lid 2, AVG genoemde aspecten zijn onderzocht om te kunnen concluderen dat het algemene rechtskader van het VK nog steeds een passend niveau van bescherming biedt voor persoonsgegevens die vanuit de Europese Unie naar het Verenigd Koninkrijk worden doorgegeven. Het EDPB zou ook ingenomen zijn met een toelichting van de Commissie dat zij deze aspecten zal blijven beoordelen in het kader van haar rol als toezichthouder.

1.2. REIKWIJDTE VAN DIT ADVIES VAN HET EDPB

6. Van het EDPB wordt verwacht dat het de Commissie een onafhankelijk advies verstrekt met het oog op de beoordeling van de vraag of het beschermingsniveau in een derde land adequaat is⁴, alsook dat het eventuele tekortkomingen in het adequaatheidskader vaststelt en maatregelen voorstelt om die tekortkomingen aan te pakken⁵. Gezien de specifieke situatie van het VK vormt het nieuwe adequaatheidsbesluit een aanvulling op het adequaatheidsbesluit van 2021, dat zijn geldigheid behoudt met betrekking tot de onderdelen die niet specifiek in het ontwerpbesluit aan bod komen. Evenzo bouwt het EDPB in dit advies voort op Advies 14/2021 en werkt het die tekst hier verder uit⁶. Bijgevolg blijven de in het vorige EDPB-advies vervatte analyse en opmerkingen over het vorige adequaatheidsbesluit voor het VK over het algemeen relevant.
7. Rekening houdend met het bovenstaande heeft het EDPB zijn opmerkingen toegespitst op bepaalde punten in het ontwerpbesluit, met name voor zover er nadere verduidelijking, aanvullende informatie of toekomstig toezicht door de Europese Commissie vereist is.
8. Het EDPB merkt ook op dat, uit hoofde van de artikelen 47 en 94 van Verordening (EU) 2018/1725⁷, de instellingen, organen en instanties van de Europese Unie persoonsgegevens mogen doorgeven aan derde landen, gebieden, sectoren of internationale organisaties die volgens de Europese Commissie op grond van artikel 45, lid 3, AVG een passend beschermingsniveau bieden, op voorwaarde dat de doorgifte uitsluitend dient voor taken die onder de bevoegdheid van de verwerkingsverantwoordelijke vallen, zonder dat daarvoor verdere toestemming nodig is. Het EDPB verzoekt de Commissie om in de

⁴ Zie artikel 70, lid 1, punt s), AVG.

⁵ Zie Groep artikel 29, adequaatheidsreferentie, hoofdstuk 2 – Procedurele aspecten van adequaatheidsbevindingen in het kader van de AVG, zoals vastgesteld op 28 november 2017 en laatstelijk herzien en vastgesteld op 6 februari 2018, WP 254 rev.01 (goedgekeurd door het EDPB, zie <https://edpb.europa.eu/our-worktools/general-guidance/endorsed-wp29-guidelines>) (hierna de “adequaatheidsreferentie” genoemd).

⁶ Advies 14/2021 betreffende het ontwerp van uitvoeringsbesluit van de Europese Commissie overeenkomstig Verordening (EU) 2016/679 betreffende de adequate bescherming van persoonsgegevens in het Verenigd Koninkrijk, vastgesteld op 13 april 2021: https://www.edpb.europa.eu/system/files/2021-04/edpb_opinion142021_ukadequacy_gdpr.pdf_en.pdf.

⁷ Verordening (EU) 2018/1725 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door de instellingen, organen en instanties van de Unie en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 45/2001 en Besluit nr. 1247/2002/EG (PB L 295 van 21.11.2018, blz. 39) (hierna de “EUVG” genoemd).

overwegingen van het definitieve adequaatheidsbesluit aan deze wettelijke mogelijkheid te herinneren.

1.3. ONTWIKKELINGEN IN HET RECHTSKADER VAN HET VK

9. Zoals uiteengezet in het ontwerpbesluit⁸ was het Verenigd Koninkrijk van plan om na afloop van de in het Terugtrekkingsakkoord voor de Brexit⁹ overeengekomen uitvoeringsperiode op 31 december 2020 een nieuw gegevensbeschermingsstelsel in te voeren dat zou afwijken van het rechtskader van de EU. Uiteindelijk heeft het Verenigd Koninkrijk beperkte wijzigingen aangebracht in zijn bestaande gegevensbeschermingskader, met name op grond van de DUA-wet.
10. Naast de veranderingen inzake gegevensbescherming betreft een van de belangrijkste wijzigingen in het VK-rechtskader sinds de goedkeuring van het vorige adequaatheidsbesluit voor het VK het “overgeërfde” algemene Unierechtskader (het zogenaamde “gehandhaafde Unierecht”), d.w.z. wettelijke bepalingen die bij de wet van 2018 op de terugtrekking uit de Europese Unie (*European Union (Withdrawal) Act 2018*) in het VK-recht zijn opgenomen. Het gehandhaafde Unierecht omvatte de algemene Unierechtelijke beginselen, waaronder de grondrechten die voortvloeien uit het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna het “Handvest¹⁰” genoemd) en de beginselen van evenredigheid en noodzakelijkheid, die grote invloed hebben gehad op de ontwikkeling en interpretatie van de wetgeving inzake gegevensbescherming in het Verenigd Koninkrijk. Op grond van de wet van 2018 op de terugtrekking uit de Europese Unie behield het gehandhaafde Unierecht zijn voorrang op secundaire VK-wetgeving en moest dat gehandhaafde Unierecht worden uitgelegd in overeenstemming met de algemene Unierechtelijke beginselen. Sinds de invoering van de wet van 2023 inzake de intrekking en hervorming van gehandhaafd Unierecht (*Retained EU Law (Revocation and Reform) Act 2023* – hierna de “REUL-wet” genoemd)¹¹ heeft het VK echter de rechtstreekse toepassing van de beginselen van het Unierecht uit zijn nationale wetgeving verwijderd, met inbegrip van de grondrechten die voortvloeien uit het Handvest. Bij de REUL-wet werd ook het beginsel van voorrang van het Unierecht opgeheven, aangezien het gehandhaafde Unierecht (nu “geassimileerd recht” genoemd) voortaan moet worden gelezen in overeenstemming met het nationale recht van het VK en niet in lijn met de Unierechtelijke beginselen. Dit is een belangrijke verandering in de rechtsorde van het VK.
11. Bovendien zou de REUL-wet – hoewel dit proces momenteel tijdelijk is opgeschort – een nieuwe, minder strikte juridische toets kunnen invoeren voor rechters van het Court of Appeal (de rechtbank in tweede aanleg) en het Supreme Court (het hooggerechtshof) die willen afwijken van gehandhaafde Unierechtspraak¹². Als deze wijziging wordt doorgevoerd, kan dit een belangrijke omwenteling inhouden voor het Verenigd Koninkrijk.
12. Ondanks deze wijzigingen is het EDPB verheugd dat in de REUL-wet is voorzien in waarborgen die ervoor moeten zorgen dat de wetgeving inzake gegevensbescherming in bepaalde omstandigheden niet terzijde wordt geschoven. Deze waarborgen omvatten de vereisten dat elke wetgevingshandeling

⁸ Zie overweging 2 van het ontwerpbesluit.

⁹ De uitvoeringsperiode was het in het Terugtrekkingsakkoord overeengekomen tijdsbestek waarin het VK niet langer deel zou uitmaken van de EU, maar nog wel onderworpen zou zijn aan de EU-regels en lid zou blijven van de eengemaakte markt en de douane-unie. Zie de wet van 2020 op het terugtrekkingsakkoord met de Europese Unie (*European Union (Withdrawal Agreement) Act 2020*).

¹⁰ Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (PB C 326 van 26.10.2012, blz. 391).

¹¹ Zie overweging 11 van het ontwerpbesluit.

¹² Zie de voorschriften van 2024 betreffende inwerkingtreding nr. 2 en behoudsbepalingen met betrekking tot afdeling 6 van de wet van 2023 inzake de intrekking en hervorming van gehandhaafd Unierecht (ingetrokken).

“die een verplichting oplegt of bevoegdheid verleent tot verwerking van persoonsgegevens, geen voorrang heeft op een vereiste uit hoofde van de hoofdwetgeving inzake gegevensbescherming met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens” en dat het gegevensbeschermingskader blijft prevaleren op ander VK-recht¹³. Niettemin merkt het EDPB op dat deze waarborgen ook twee uitzonderingen bevatten, namelijk i) de mogelijkheid voor het parlement van het VK om er bewust voor te kiezen bepaalde vereisten inzake gegevensbescherming niet in acht te nemen¹⁴ en ii) vrijstellingen voor bepaalde bepalingen van de gegevensbeschermingswet van 2018 (*Data Protection Act 2018*), die derhalve voorrang krijgen op de VK-AVG¹⁵. De gevolgen van laatstgenoemde vrijstellingen zijn nog onzeker en worden in het Verenigd Koninkrijk momenteel verder besproken.

13. Wat betreft de bescherming van de grondrechten die zijn verankerd in het Handvest, wordt in overweging 12 van het ontwerpbesluit toegelicht dat alle verwijzingen naar de grondrechten en fundamentele vrijheden in de VK-AVG en de gegevensbeschermingswet van 2018 zijn vervangen door verwijzingen naar rechten op grond van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, die zijn opgenomen in de nationale wetgeving op grond van de mensenrechtenwet van 1998 (*Human Rights Act 1998*)¹⁶.
14. Het EDPB verzoekt de Commissie om de in de punten 10, 11 en 12 hierboven beschreven wijzigingen in de rechtsorde van het Verenigd Koninkrijk aan een uitvoerigere beoordeling te onderwerpen, teneinde de door de REUL-wet ingevoerde wijzigingen uit te klaren en de gevolgen ervan voor het gegevensbeschermingskader van het VK te beoordelen. Het EDPB beschouwt dit ook als een thema dat in de toekomst nauwlettend in de gaten dient te worden gehouden en vraagt de Commissie om dit te doen.
15. Tot slot neemt het EDPB nota van verschillende wijzigingen die bij de DUA-wet zijn doorgevoerd in toepasselijke rechtskader voor elektronische communicatie, waaronder cookies, en herinnert eraan dat de verwerking van persoonsgegevens het materiële toepassingsgebied van de VK-AVG zou kunnen activeren¹⁷. Daarom verzoekt het de Commissie deze wijzigingen mee te nemen in haar beoordeling met het oog op het definitieve besluit, voor zover zij van invloed kunnen zijn op de gegevensbescherming. Het EDPB roept de Commissie er voorts toe op de praktische gevolgen van de wijzigingen inzake van toestemming vrijgestelde cookies nauwlettend te volgen.

1.4. ALGEMENE OPMERKINGEN EN PUNTEN VAN ZORG

1.4.1. DOOR HET VK AANGEGANE INTERNATIONALE VERBINTENISSEN

16. Wat de internationale verbintenissen betreft die het VK is aangegaan¹⁸, is het EDPB verheugd dat het zich blijft houden aan het EVRM en de rechtsbevoegdheid van het EHRM. Daarnaast heeft het VK zich

¹³ Zie artikel 183 bis van de gegevensbeschermingswet van 2018, zoals ingevoerd bij artikel 106, lid 2, van de DUA-wet.

¹⁴ Zie artikel 183 bis, lid 3, van de gegevensbeschermingswet van 2018, zoals ingevoerd bij artikel 106, lid 2, van de DUA-wet.

¹⁵ Deze bepalingen worden opgesomd in artikel 186, lid 3, van de gegevensbeschermingswet van 2018. Dit betekent dat wanneer er een conflict bestaat tussen artikel 23 van de VK-AVG en een van de genoemde bepalingen, bijvoorbeeld bijlage 2 bij de gegevensbeschermingswet van 2018 inzake vrijstellingen van de rechten van betrokkenen, de interpretatie van de gegevensbeschermingswet van 2018 voorrang krijgt.

¹⁶ Zie artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

¹⁷ EDPB, Advies 05/2019 over de wisselwerking tussen de e-privacyrichtlijn en de algemene verordening gegevensbescherming, met name wat betreft de taken en bevoegdheden van gegevensbeschermingsautoriteiten, vastgesteld op 12 maart 2019, beschikbaar op: https://www.edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/201905_edpb_opinion_eprivacydir_gdpr_interplay_en_0.pdf.

¹⁸ Zie hoofdstuk 1 van de adequaatheidsreferentie, met algemene informatie inzake het concept van adequaatheid.

ook aangesloten bij Verdrag 108¹⁹ en het aanvullende protocol daarbij²⁰, en heeft het in 2018 Verdrag 108+²¹ ondertekend. Deze internationale verbintenissen zijn gewichtig²² en moeten in aanmerking worden genomen bij de beoordeling van de verlenging van de adequaatheidsbesluiten voor het VK in het kader van zowel de AVG als de RGR.

17. Over het algemeen ondersteunt het EDPB alle door derde landen geleverde inspanningen voor een snelle ratificatie van Verdrag 108+ als betekenisvolle bijdrage tot hun afstemming op internationaal erkende gegevensbeschermingsbeginselen en als een signaal dat zij zich willen inzetten voor bredere normen en grondrechten.

1.4.2. BEVOEGDHEDEN VAN DE MINISTER OM DE DUA-WET TE WIJZIGEN DOOR MIDDEL VAN SECUNDAIRE REGELGEVING

18. Hoewel de meeste wijzigingen die in het gegevensbeschermingskader van het VK zijn aangebracht tot doel hebben de naleving van de wet te verduidelijken en te vergemakkelijken, kunnen sommige aanpassingen, al naargelang hoe ze worden uitgevoerd, gevolgen hebben voor het beschermingsniveau van persoonsgegevens in het VK.
19. In dit verband merkt het EDPB op dat de minister nieuwe bevoegdheden heeft gekregen om wijzigingen in de DUA-wet aan te brengen via secundaire regelgeving, die minder parlementaire controle vereist. In bepaalde gevallen, bijvoorbeeld met betrekking tot internationale doorgifte (zie afdeling 2.3), geautomatiseerde besluitvorming (afdeling 2.4) en het bestuur van de informatiecommissie (afdeling 3), gaat het om ruime nieuwe bevoegdheden en wordt in het ontwerpbesluit geen nadere informatie verstrekt over de waarborgen die zullen worden geboden of de manier waarop deze bevoegdheden in de praktijk zullen worden uitgeoefend.
20. Het EDPB verzoekt de Commissie om in het definitieve adequaatheidsbesluit duidelijk aan te geven welke onderwerpen zij aandachtig in het oog zal houden, omdat het risico bestaat dat de kloof met de EU-wetgeving inzake gegevensbescherming wijder wordt gemaakt door het gebruik van secundaire wetgeving in het VK.

2. ALGEMENE ASPECTEN VAN GEGEVENSBESCHERMING

2.1. ERKENDE GERECHTVAARDIGDE BELANGEN

2.1.1. ALGEMENE OPMERKINGEN

21. In de overwegingen 22, 23 en 24 van het besluit richt de Commissie haar beoordeling op de invoering van een nieuwe rechtsgrondslag, namelijk verwerking die noodzakelijk is om een erkend

¹⁹ Zie het Verdrag tot bescherming van personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (Verdrag 108) van 28 januari 1981.

²⁰ Zie het Aanvullend Protocol bij het Verdrag tot bescherming van personen met betrekking tot de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens inzake toezichthoudende autoriteiten en grensoverschrijdend verkeer van gegevens, opgesteld voor ondertekening op 8 november 2001.

²¹ Zie het Protocol tot wijziging van het Verdrag tot bescherming van personen met betrekking tot de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens (Verdrag 108+) van 18 mei 2018.

²² Zie overweging 105 AVG.

gerechtvaardigd belang te behartigen. Die erkende gerechtvaardigde belangen worden opgesomd in bijlage 1 bij de geactualiseerde VK-AVG.

22. Volgens de richtsnoeren van de ICO over dit onderwerp²³ moeten verwerkingsverantwoordelijken die zich beroepen op een erkend gerechtvaardigd belang als rechtsgrondslag, ongeacht daarvan voldoen aan alle andere vereisten van de VK-AVG, waaronder de verplichting om te waarborgen dat de verwerking noodzakelijk en evenredig is om het vooraf goedgekeurde doel te bereiken. Dit wordt in het ontwerpbesluit niet in herinnering gebracht, hoewel het een essentiële rol speelt in de conclusie dat deze nieuwe rechtsgrondslag het beschermingsniveau van de rechten van betrokkenen niet ondermijnt. Het EDPB verzoekt de Commissie derhalve om dit punt te verduidelijken.
23. Het opnemen van erkende gerechtvaardigde belangen in de wet vormt op zich geen probleem, net als de beslissing om deze nieuwe rechtsgrondslag in te voeren, aangezien die meer duidelijkheid verschaft voor verwerkingsverantwoordelijken en derhalve alleen maar kan worden toegejuicht.
24. Het EDPB merkt evenwel op dat bepaalde erkende gerechtvaardigde belangen bestaan in: i) de noodzaak om persoonsgegevens te verwerken ter bescherming van de nationale of openbare veiligheid of omwille van defensie (hierna de “voorwaarde inzake nationale of openbare veiligheid en defensie” genoemd); ii) de noodzaak om persoonsgegevens te verwerken om een strafbaar feit op te sporen, te onderzoeken of te voorkomen (hierna de “voorwaarde inzake strafbare feiten” genoemd), en iii) “openbaarmaking met het oog op verwerking als bedoeld in artikel 6, lid 1, punt e)”.
25. Wat de “voorwaarde inzake nationale of openbare veiligheid en defensie” en de “voorwaarde inzake strafbare feiten” betreft, merkt het EDPB op dat er in het ontwerpbesluit geen nadere toelichting wordt gegeven over het praktische gebruik van deze rechtsgrondslagen door verwerkingsverantwoordelijken en verwerkers. Het EDPB zou van de Commissie graag meer details krijgen over de aanvullende inlichtingen en waarborgen die de bevoegde autoriteiten van het VK hebben verstrekt omtrent de praktische toepassing van deze rechtsgrondslag, en verzoekt de Commissie om toezicht op die toepassing te houden.
26. Het EDPB merkt ook op dat de ICO momenteel werkt aan specifieke richtsnoeren op dit gebied, die – ten tijde van dit advies – een definitie van de vornoemde begrippen bevatten. Gezien het belang van de verduidelijking van deze begrippen, roept het EDPB de Commissie op om de ontwikkeling van de ICO-richtsnoeren nauwlettend te volgen.

2.1.2. OPENBAARMAKING MET HET OOG OP VERWERKING ALS BEDOELD IN ARTIKEL 6, LID 1, PUNT E)

27. Het EDPB merkt op dat het nieuw vastgestelde erkende gerechtvaardigde belang dat “openbaarmaking met het oog op verwerking als bedoeld in artikel 6, lid 1, punt e)” toestaat, voorziet in de mogelijkheid om persoonsgegevens vrijwillig met overheidsinstanties te delen. Zoals de ICO in recente richtsnoeren²⁴ heeft verduidelijkt, geeft dit erkende gerechtvaardigde belang op zich geen recht op toegang tot persoonsgegevens aan instanties die daarom verzoeken, maar kan een verwerkingsverantwoordelijke zich wel op dit vooraf goedgekeurde belang beroepen wanneer een instantie aangeeft dat zij bepaalde gegevens nodig heeft voor de uitvoering van haar openbare taken of functies. Het EDPB merkt ook op dat dergelijke verzoeken om openbaarmaking voor openbare taken

²³ Zie de ICO-richtsnoeren betreffende gerechtvaardigde belangen, beschikbaar op <https://ico.org.uk/for-organisations/uk-gdpr-guidance-and-resources/lawful-basis/a-guide-to-lawful-basis/legitimate-interests/>.

²⁴ Zie voetnoot 23.

niet alleen kunnen worden ingediend voor persoonsgegevens die zullen worden gebruikt voor doeleinden die onder de VK-AVG vallen, maar ook voor verwerkingsdoelen krachtens de delen 3 en 4 van de gegevensbeschermingswet van 2018. Bijgevolg is deze wijziging ook van belang voor overheidstoegang met het oog op rechtshandhaving en nationale veiligheid.²⁵

28. In dit verband rijst de vraag welke criteria de verwerkingsverantwoordelijke moet beoordelen om te beslissen of hij vrijwillig gegevens gaat verstrekken in antwoord op een verzoek om informatie. Het EDPB begrijpt met name – zoals de ICO ook in de richtsnoeren²⁶ opmerkt – dat de noodzakelijkheidstoets voor deze voorwaarde van een erkend gerechtvaardigd belang verschilt van de andere in bijlage 1 uiteengezette voorwaarden. In het kader van verzoeken om openbaarmaking voor openbare taken betekent “noodzakelijkheid” dat de verwerkingsverantwoordelijke moet nagaan welke verwerkingsactiviteit er moet worden verricht om de opgevraagde persoonsgegevens openbaar te maken. De verwerkingsverantwoordelijke moet daarbij afwegen of de informatie die hij wenst te delen evenredig en noodzakelijk is om aan het verzoek te voldoen. De noodzakelijkheidstoets omvat daarentegen niet de vraag of de persoonsgegevens daadwerkelijk nodig zijn voor de uitvoering van de openbare taak of functie in kwestie, aangezien de verwerkingsverantwoordelijke zich louter kan baseren op de verklaring van de verzoekende instantie dat zij de persoonsgegevens nodig heeft voor een specifieke openbare taak²⁷. In veel gevallen, met name bij verzoeken met het oog op rechtshandhaving of nationale veiligheid, zal de verwerkingsverantwoordelijke zelfs niet in staat zijn om dat te beoordelen.
29. Tegen deze achtergrond roept het EDPB de Commissie op de praktische toepassing van deze bepaling zorgvuldig te volgen.
30. Naar mening van het EDPB mogen rechtshandavings- en nationaleveiligheidsautoriteiten dit mechanisme niet gebruiken om bestaande wettelijke beperkingen op hun bindende gegevensvergaringsbevoegdheden te omzeilen of om meer gegevens te verkrijgen dan strikt noodzakelijk is voor de uitoefening van hun taken. Voorts vindt het EDPB het belangrijk dat verwerkingsverantwoordelijken rekening houden met de ICO-richtsnoeren betreffende het valideren van verzoeken om openbaarmaking voor openbare taken, en verzoekt het de Commissie dit aspect mee te nemen in de periodieke toetsing van het besluit.²⁸

2.2. INDIVIDUELE RECHTEN

31. Het EDPB erkent de analyse van de Commissie dat er slechts beperkte wijzigingen zijn aangebracht op het gebied van individuele rechten, namelijk wijzigingen in artikel 12 van de VK-AVG en de invoeging van een nieuw artikel 12 bis, waarin de termijnen voor het beantwoorden van verzoeken van betrokkenen nader worden uitgewerkt.²⁹ Bovendien bevat artikel 13, lid 5, van de VK-AVG een vrijstelling van het recht op informatie indien persoonsgegevens worden verwerkt voor wetenschappelijk of historisch onderzoek uit hoofde van de aanvullende waarborgen vervat in

²⁵ Zie de ICO-richtsnoeren betreffende de voorwaarde inzake openbaarmaking voor openbare taken, beschikbaar op <https://ico.org.uk/for-organisations/recognised-legitimate-interest-guidance/what-are-the-recognised-legitimate-interest-conditions/public-task-disclosure-request-condition/>.

²⁶ Zie voetnoot 23.

²⁷ Zie voetnoot 23.

²⁸ De ICO verduidelijkt in de richtsnoeren betreffende de voorwaarde inzake openbaarmaking voor openbare taken (zie voetnoot 25) dat verwerkingsverantwoordelijken bijvoorbeeld moeten vragen dat het verzoek schriftelijk wordt ingediend en controles moeten uitvoeren om de authenticiteit te waarborgen van het verzoek of de machtiging van de betrokken werknemer om namens een organisatie op te treden.

²⁹ Met name vanwege de noodzaak om de identiteit van de betrokkene te bevestigen of een vergoeding te betalen.

artikel 84 ter van de VK-AVG. Het EDPB is van mening dat beide wijzigingen het in wezen gelijkwaardige beschermingsniveau van de VK-AVG niet ondermijnen.

2.2.1. TOEGANGSRECHTEN

32. In artikel 15, lid 1 bis, van de VK-AVG wordt een evenredigheidsbeoordeling ingevoerd, die is ontwikkeld in de nationale rechtspraak van het Verenigd Koninkrijk. Verwerkingsverantwoordelijken hoeven met name alleen “redelijke en evenredige zoekopdrachten” uit te voeren om te voldoen aan een verzoek om toegang.
33. Het EDPB merkt op dat een dergelijke evenredigheidsbeoordeling niet voorkomt in het EU-kader voor gegevensbescherming, dat geen algemeen voorbehoud inzake evenredigheid bevat met betrekking tot de inspanningen die de verwerkingsverantwoordelijke zich moet getroosten om te voldoen aan het verzoek van een betrokkene op grond van artikel 12 AVG, maar alleen gronden voor weigering vermeldt in lid 5.³⁰
34. Daarom is het volgens het EDPB belangrijk dat het begrip “redelijke en evenredige zoekopdrachten” naar behoren wordt gedefinieerd en dat het eng en voldoende uniform wordt uitgelegd. Verwerkingsverantwoordelijken moeten een consistent idee hebben van wat “redelijk en evenredig” is, ongeacht of dat is gebaseerd op rechtspraak of op richtsnoeren van een toezichthoudende autoriteit. De toepassing van dit begrip kan anders immers leiden tot uiteenlopende normen voor de eerbiediging van het recht op toegang, met name naargelang de technische en organisatorische maatregelen die de verwerkingsverantwoordelijke heeft getroffen om toegangsverzoeken te behandelen. Het EDPB zou het op prijs stellen als de Commissie meer gedetailleerde informatie zou kunnen verstrekken over de interpretatie van “redelijke en evenredige zoekopdrachten” op basis van de beschikbare nationale richtsnoeren en rechtspraak. Tegen deze achtergrond verzoekt het EDPB de Commissie erop toe te zien dat het recht op toegang niet onnodig aan banden wordt gelegd.

2.2.2. WAARBORGEN VOOR DE “AFWIJKING OP HET GEBIED VAN IMMIGRATIE”

35. Op grond van de voormalige zogenaamde “afwijking op het gebied van immigratie”³¹ konden verwerkingsverantwoordelijken die belast waren met “immigratiecontrole” de rechten uit hoofde van de gegevensbeschermingswet van 2018 van bepaalde betrokkenen beperken, indien de uitoefening van die rechten waarschijnlijk afbreuk zou doen aan bepaalde activiteiten op het gebied van immigratiecontrole.³² Op het moment van vaststelling van het vorige adequaatheidsbesluit voor het VK, werd de rechtmatigheid van deze afwijking in twijfel getrokken. Daarom werd de verwerking van persoonsgegevens op grond van deze afwijking uitgesloten van het toepassingsgebied van dat besluit.

³⁰ Artikel 12, lid 5, AVG luidt als volgt: “Het verstrekken van de in de artikelen 13 en 14 bedoelde informatie, en het verstrekken van de communicatie en het treffen van de maatregelen bedoeld in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34 geschieden kosteloos. Wanneer verzoeken van een betrokkene kennelijk ongegrond of buitensporig zijn, met name vanwege hun repetitieve karakter, mag de verwerkingsverantwoordelijke ofwel: a) een redelijke vergoeding aanrekenen in het licht van de administratieve kosten waarmee het verstrekken van de gevraagde informatie of communicatie en het treffen van de gevraagde maatregelen gepaard gaan; ofwel b) weigeren gevolg te geven aan het verzoek. Het is aan de verwerkingsverantwoordelijke om de kennelijk ongegronde of buitensporige aard van het verzoek aan te tonen.”

³¹ Zie bijlage 2 bij de gegevensbeschermingswet van 2018, deel 1 van de vorige versie van de gegevensbeschermingswet.

³² Zie punt 64 van Advies 14/2021 van het EDPB, “afbreuk [...] doen aan de handhaving van een doeltreffende immigratiecontrole” of “het onderzoeken of opsporen van activiteiten die de handhaving van een doeltreffende immigratiecontrole zouden ondermijnen”.

36. Sinds het vorige adequaatheidsbesluit voor het VK is de afwijking op het gebied van immigratie tweemaal aangevuld met waarborgen³³. Momenteel is voorzien in de volgende waarborgen: i) er mag uitsluitend per geval een beroep worden gedaan op de afwijking, ii) er moet rekening worden gehouden met de rechten, vrijheden en mogelijke kwetsbaarheden van de betrokkene, iii) de minister houdt een register bij van het gebruik van de afwijking op het gebied van immigratie en verschaft de betrokkene algemene informatie over het gebruik ervan, en iv) er is verduidelijkt dat het gebruik van de afwijking beperkt is tot verwerking door de minister (met inbegrip van het ministerie van Binnenlandse Zaken van het VK en de daaronder ressorterende agentschappen). Daarnaast is de afweging die moet worden gemaakt om te bepalen of de uitoefening van de rechten van een betrokkene afbreuk zou kunnen doen aan doeltreffende immigratiecontrole, nader uitgewerkt. De ICO heeft tevens gedetailleerde richtsnoeren voor het gebruik van de afwijking uitgebracht. In deze richtsnoeren wordt bevestigd dat de afwijking op het gebied van immigratie een enge interpretatie moet krijgen en dat beperkingen op grond van deze afwijking alleen selectief mogen worden toegepast op de rechten van specifieke betrokkenen. Bovendien wordt in de richtsnoeren gesteld dat verwerkingsverantwoordelijken bij hun afweging moeten nagaan of het wel degelijk om een aanzienlijk risico voor de immigratiecontrole gaat, dat groter is dan het risico voor de belangen van de betrokken persoon.
37. Het EDPB erkent de gedetailleerde analyse van de Commissie. Tegen de achtergrond van de juridische stappen die aan deze veranderingen voorafgingen, moedigt het EDPB de Commissie aan om de verdere toepassing van de afwijking te monitoren.

2.3. BEPERKINGEN OP VERDERE DOORGIFTE

38. Het EDPB is ermee ingenomen dat de Commissie aandacht blijft besteden aan de praktische toepassing van de VK-regels voor de doorgifte van persoonsgegevens naar derde landen, en moedigt haar aan om deze inspanningen voort te zetten en uit te diepen. Dit is met name van belang met betrekking tot de bevoegdheid van de minister om nieuwe, gerichte voorschriften vast te stellen voor de goedkeuring van doorgiften i) naar een specifieke sector of een specifiek geografisch gebied binnen een derde land; ii) aan een specifieke verwerkingsverantwoordelijke of verwerker; iii) aan een specifieke ontvanger van de persoonsgegevens; iv) van bepaalde specifieke soorten persoonsgegevens; v) die met bepaalde specifieke middelen worden uitgevoerd, of vi) op basis van relevante wetten, regelingen, lijsten of andere afspraken of documenten die op dat moment van kracht zijn, alsook met betrekking en tot de bevoegdheid van de minister om iemand discretionaire bevoegdheid te verlenen (artikel 45 bis, lid 4, van de VK-AVG).
39. Het EDPB begrijpt dat artikel 45 bis, lid 4, van de VK-AVG bedoeld is om flexibiliteit te bieden bij het goedkeuren van bepaalde doorgiften. Zo kunnen de punten ii) en iii) bijvoorbeeld blijkbaar ook betrekking hebben op doorgiften aan particuliere instanties in een derde land. Dergelijke instanties verbinden zich er dan toe om te voldoen aan de gegevensbeschermingsvereisten. Het is niet helemaal duidelijk hoe de minister in de praktijk zou beoordelen of specifieke verwerkingsverantwoordelijken die gevestigd zijn in een derde land – dat niet als adequaat wordt beschouwd – slagen voor de gegevensbeschermingstoets (bijvoorbeeld wat betreft verhaalsmogelijkheden). Evenzo is het onduidelijk hoe de gegevensbeschermingstoets zou worden uitgevoerd voor artikel 45 bis, lid 4, punten iv) en v), van de VK-AVG.

³³ Door middel van voorschriften, in 2022 en 2024.

40. Het EDPB krijgt graag nadere informatie van de Commissie over de aanvullende inlichtingen en waarborgen die zij heeft ontvangen ter zake van de praktische toepassing van de gegevensbeschermingstoets, evenals een toelichting op de manier waarop zij beoordeelt of het beschermingsniveau in dergelijke situaties wordt gehandhaafd.³⁴ Het EDPB verzoekt de Commissie ook om de ontwikkelingen bij de toepassing van deze bepaling nauwlettend te volgen.
41. Voorts begrijpt het EDPB uit de door de Commissie verstrekte aanvullende informatie dat het criterium van de “wenselijkheid om de doorgifte van persoonsgegevens van en naar het Verenigd Koninkrijk te vergemakkelijken” geen onderdeel is van de gegevensbeschermingstoets, maar slechts een aanvullende factor die de minister in overweging kan nemen wanneer aan alle criteria van de toets is voldaan. Het EDPB verzoekt de Commissie om dit in haar definitieve adequaatheidsbesluit te preciseren, aangezien de tekst van de wet niet erg duidelijk is op dit punt, alsook om de praktische gevolgen en de uitvoering van dat criterium te monitoren.
42. Wat betreft de nieuwe gegevensbeschermingstoets die door de DUA-wet is ingevoerd³⁵, merkt het EDPB op dat de nieuwe indicatieve lijst van de elementen die bij de adequaatheidstoets in aanmerking moeten worden genomen niet uitputtend is en dat die nieuwe toets louter eist dat het beschermingsniveau voor betrokkenen in de ontvangende derde landen of internationale organisaties “niet wezenlijk lager” is dan de bescherming die betrokkenen genieten volgens de relevante wetgeving van het Verenigd Koninkrijk inzake gegevensbescherming. In deze lijst ontbreken belangrijke elementen die bij de vorige adequaatheidstoets van het VK wel aan bod kwamen en die een belangrijke rol spelen bij de beoordeling of een derde land een in wezen gelijkwaardig beschermingsniveau voor persoonsgegevens biedt. De nieuwe toets verwijst niet langer naar i) de regels van het derde land met betrekking tot “openbare veiligheid, defensie, nationale veiligheid en strafrecht en de toegang van overheidsinstanties tot persoonsgegevens”; ii) rechtspraak (in plaats daarvan verwijst de nieuwe toets naar “de grondwet, tradities en cultuur van het land”); iii) het bestaan van effectieve en afdwingbare rechten van betrokkenen evenals effectieve mogelijkheden om administratief beroep of beroep in rechte in te stellen voor betrokkenen wier persoonsgegevens worden doorgegeven (in plaats daarvan verwijst de nieuwe toets naar b) het bestaan en de bevoegdheden van een autoriteit die verantwoordelijk is voor het handhaven van de bescherming van betrokkenen bij de verwerking van persoonsgegevens in het land of door de organisatie, alsook c) regelingen voor gerechtelijke of buitengerechtelijke beroepsmogelijkheden voor betrokkenen in verband met die verwerking), of iv) één of meerdere onafhankelijke toezichthoudende autoriteit(en) (in plaats daarvan verwijst de nieuwe toets naar een “autoriteit die verantwoordelijk is voor het handhaven van de bescherming van betrokkenen bij de verwerking van persoonsgegevens in het land of door de organisatie”).
43. Hoewel wordt erkend dat de informatie hieromtrent in de adequaatheidsreferentie beperkt is, herinnert het EDPB dat daarin wordt gesteld dat “het beschermingsniveau voor natuurlijke personen van wie de persoonsgegevens [...] worden doorgegeven, niet mag worden ondermijnd door verdere doorgifte”³⁶. Deze bepaling kan niet worden geïnterpreteerd alsof er geen behoefte is aan een onafhankelijke toezichthoudende autoriteit en effectieve en afdwingbare rechten van betrokkenen.
44. Het EDPB spoort de Commissie aan om specifiek haar beoordeling van deze aspecten verder uit te werken. Een dergelijke verduidelijking zou een hoge mate van rechtszekerheid bieden en bijdragen tot

³⁴ Zie artikel 45 bis, lid 4, van de VK-AVG.

³⁵ Zie overweging 42 van het ontwerpbesluit.

³⁶ Zie hoofdstuk 3: Algemene gegevensbeschermingsbeginselen om ervoor te zorgen dat het beschermingsniveau in een derde land, dan wel een gebied of een of meer nader bepaalde sectoren in dat derde land, of in een internationale organisatie in wezen gelijkwaardig is aan het door de EU-wetgeving gewaarborgde niveau, van de adequaatheidsreferentie.

een groter vertrouwen in het adequaatheidsbesluit. Het EDPB verzoekt de Commissie ook om de ontwikkelingen en de praktische uitvoering van de nieuwe adequaatheidstoets nauwlettend te volgen.

45. Wat betreft het feit dat het Verenigd Koninkrijk (geassocieerd) lid is van de het Forum voor grensoverschrijdende privacyregels, merkt het EDPB op dat dit lidmaatschap geen vergemakkelijking inhoudt van gegevensoverdrachten van het VK naar andere leden van dat Forum. Het EDPB is ingenomen met het standpunt dat de Commissie in dit verband heeft ingenomen, met inbegrip van de belofte om verdere ontwikkelingen op dit gebied nauwlettend te blijven volgen, met name indien het VK voornemens is om volledig lid te worden. Het EPPB brengt in herinnering dat grensoverschrijdende privacyregels niet worden erkend als afdoende bescherming voor persoonsgegevens die afkomstig zijn uit de EU.

2.4. GEAUTOMATISEERDE BESLUITVORMING

46. Het EDPB neemt kennis van artikel 80 van de DUA-wet (waarbij de artikelen 22 bis tot en met 22 quinquies in de VK-AVG worden ingevoegd), dat belangrijke wijzigingen aanbrengt in het kader voor geautomatiseerde besluitvorming, met name voor zover dergelijke besluiten zijn gebaseerd op de verwerking van niet-bijzondere categorieën gegevens. Totdat de DUA-wet werd aangenomen, sloot artikel 22 van de VK-AVG zich aan bij het gegevensbeschermingskader van de EU met een algemeen verbod op geautomatiseerde besluitvorming, behalve in een beperkt aantal uitzonderlijke gevallen.
47. Artikel 22 ter, lid 1, van de VK-AVG verbiedt de verwerking van bijzondere categorieën persoonsgegevens voor besluiten die uitsluitend op geautomatiseerde verwerking zijn gebaseerd en die juridische of vergelijkbare gevolgen hebben voor de betrokkene, behalve in uitzonderlijke gevallen (zoals neergelegd in artikel 22 ter, leden 2 en 3, van de VK-AVG, onder meer wanneer de verwerking is gebaseerd op toestemming, een overeenkomst of een wettelijke verplichting).
48. Het EDPB merkt op dat dit verbod niet geldt voor belangrijke besluiten die door verwerkingsverantwoordelijken worden genomen met behulp van geautomatiseerde processen op basis van niet-bijzondere categorieën gegevens, tenzij de rechtsgrond voor de verwerking een erkend gerechtvaardigd belang is krachtens artikel 6, lid 1, punt e bis), van de VK-AVG.
49. De nadruk van de wet is verschoven van het beperken van geautomatiseerde besluitvorming naar het voorzien in waarborgen voor belangrijke besluitvorming. Deze waarborgen omvatten i) informatievervalsing aan de betrokkene over het besluitvormingsproces, ii) de mogelijkheid voor de betrokkene om opmerkingen te maken over het besluit³⁷, iii) de mogelijkheid om het besluit aan te vechten, alsmede iv) de mogelijkheid voor de betrokkene om te verzoeken om menselijke tussenkomst door de verwerkingsverantwoordelijke. Het EDPB merkt op dat deze nieuwe aanpak weliswaar afwijkt van het oude rechtskader, maar dat artikel 22 quater van de VK-AVG toch vereist dat verwerkingsverantwoordelijken passende waarborgen invoeren die een passend beschermingsniveau voor betrokkenen garanderen.
50. In het licht van de snel evoluerende regelgeving en de vooruitgang op het gebied van geautomatiseerde technologieën, zoals AI, moedigt het EDPB de Commissie aan om haar beoordeling van de beoogde praktische gevolgen van deze nieuwe aanpak, die in de praktijk nog moet worden getest, in haar definitieve adequaatheidsbesluit uit te breiden en de uitvoering ervan te monitoren.

³⁷ Namelijk door aanvullende informatie en een motivering te geven, wat nog geen formeel juridisch bezwaar inhoudt.

2.4.1. GEAUTOMATISEERDE BESLUITVORMING EN MENSELIJKE BETROKKENHEID

51. Het EDPB is ingenomen met de verduidelijking van de betekenis van geautomatiseerde besluitvorming en menselijke betrokkenheid. In artikel 22 bis van de VK-AVG wordt verduidelijkt dat een besluit dat uitsluitend op geautomatiseerde verwerking is gebaseerd, inhoudt dat er geen sprake is van betekenisvolle menselijke betrokkenheid in het besluitvormingsproces. Daarnaast zijn verwerkingsverantwoordelijken verplicht om te beoordelen in hoeverre profilering heeft bijgedragen tot een besluit om te bepalen of menselijke betrokkenheid betekenisvol was.
52. Daarnaast verleent artikel 22 quinquies van de VK-AVG de minister de bevoegdheid om in voorschriften te specificeren of er al dan niet sprake is van betekenisvolle menselijke betrokkenheid bij het nemen van het in het desbetreffende voorschrift beschreven besluit. Evenzo krijgt de minister de bevoegdheid om te beschrijven of het in het voorschrift beschreven besluit al dan niet geacht wordt vergelijkbare gevolgen voor de betrokkenen te hebben.
53. De reikwijdte en de beoordelingsvrijheid van deze bevoegdheden zijn onduidelijk. Het EDPB verzoekt de Commissie derhalve om deze nieuw aan de minister toegekende bevoegdheden te analyseren en alle ontwikkelingen op dit gebied te volgen. Anderzijds bieden de aanvullende bevoegdheden van de minister met betrekking tot de waarborgen die zijn neergelegd in artikel 22 quater van de VK-AVG een welkome afwisseling, aangezien hiermee de reeds vereiste waarborgen worden aangevuld en/of uitgebreid en bovendien wordt vastgesteld wanneer een waarborg onvoldoende wordt geacht.

3. PROCEDURE- EN HANDHAVINGSMECHANISMEN

3.1. TOEZICHT EN HANDHAVING

3.1.1. ONAFHANKELIJK TOEZICHT

54. Het EDPB merkt op dat de Information Commissioner's Office ("ICO", de toezichthouder van het VK), die was opgezet als *corporation sole* (een specifieke rechtspersoon met één geregistreeerde functie die wordt bekleedt door doorlopende opvolgers), bij de inwerkingtreding van de DUA-wet³⁸ een nieuwe structuur krijgt en wordt omgevormd tot vennootschapsrechtelijke entiteit (namelijk een *board* – raad) en omgedoopt tot Information Commission (informatiecommissie of "IC") overeenkomstig artikel 148 van en bijlage 12 bis bij van de gegevensbeschermingswet van 2018.
55. Het EDPB merkt op dat de herstructurering van een autoriteit van een *corporation sole* in een *board* op zich geen afbreuk doet aan de onafhankelijkheid van de autoriteit of de doeltreffende handhaving waarin zij voorziet. Er moet wel aandacht worden besteed aan andere aspecten, zoals de regels inzake benoeming en ontslag, en in dit verband is het EDPB verheugd dat alleen Zijne Majesteit de voorzitter van de informatiecommissie uit diens functie kan ontheffen op aanbeveling van beide kamers van het Britse parlement in geval van ernstig wangedrag.
56. Gedetailleerde regels over de werkzaamheden en de werking van de nieuwe informatiecommissie zijn opgenomen in bijlage 12 bis bij de gegevensbeschermingswet van 2018. Hierin zijn onder meer bepalingen vastgesteld inzake het structurele en organisatorische kader van de informatiecommissie, de vereisten voor de benoeming van haar uitvoerende en niet-uitvoerende leden en andere

³⁸ Zie deel 6 van de DUA-wet, punt 117, blz. 133 e.v., inzake de informatiecommissie.

medewerkers (werknemers en leden van een extern comité), evenals ambtstermijnen, bezoldiging, rekeningbeheer en ontslag. De punten 5 en 6 van bijlage 12 bis³⁹ omvatten regels en waarborgen die in acht moeten worden genomen bij de benoeming van niet-uitvoerende leden en die relevant kunnen zijn voor de samenstelling en onafhankelijkheid van het orgaan (bijvoorbeeld wat betreft selectie op basis van verdiensten en belangenconflicten).

57. Het EDPB merkt op dat het ontwerpbesluit geen details bevat over de gewijzigde werking en activiteit van de nieuwe gegevensbeschermingsautoriteit. Het ontbreekt eveneens aan details over de procedure voor de benoeming en het ontslag van uitvoerende en niet-uitvoerende leden. Aangezien deze aspecten van belang zijn voor de beoordeling van het toezichtsmechanisme, verzoekt het EDPB de Commissie om de wijzigingen en de relevante beoordeling nader te beschrijven, met name wat betreft de structuur en organisatie van de informatiecommissie, evenals de benoeming en het ontslag van de leden daarvan, met inbegrip van niet-uitvoerende leden.
58. Wat de onafhankelijkheid van de informatiecommissie betreft, merkt het EDPB op dat belangenconflicten volgens artikel 6 van bijlage 12 bis bij de gegevensbeschermingswet van 2018 kunnen verhinderen dat de minister iemand benoemt tot voorzitter of niet-uitvoerend lid. In een toelichting op het begrip “belangenconflict” wordt in artikel 6, lid 5, gesproken van “een financieel of ander belang dat nadelige gevolgen kan hebben voor de uitoefening van de functie van commissielid door de betrokken persoon”. Wat de onafhankelijkheid van de leden van de informatiecommissie betreft, kunnen dergelijke “andere belangen”, zoals bijzondere economische banden en/of zakelijke verhoudingen, ook wijzen op een belangenconflict en moeten deze derhalve in aanmerking worden genomen bij de benoeming van commissieleden. Daarom verzoekt het EDPB de Commissie om erop toe te zien dat de bedoelde beperkingen in de praktijk worden toegepast.
59. Met betrekking tot de bijgewerkte doelstellingen waarmee de informatiecommissie rekening moet houden bij de uitvoering van haar taken en de uitwerking van haar strategie, zoals onder meer de bevordering van innovatie en mededinging (artikel 120 ter van de gegevensbeschermingswet van 2018), herinnert de Commissie eraan dat ook de EU-wetgeving inzake gegevensbescherming een evenwicht tot stand tracht te brengen tussen de bescherming van persoonsgegevens enerzijds en verschillende andere grondrechten en fundamentele doelstellingen anderzijds, onder verwijzing naar de overwegingen 2 en 4 alsmede artikel 23 AVG. Het EDPB erkent dat gegevensbescherming geen absoluut recht is en moet worden afgewogen tegen andere grondrechten en fundamentele doelstellingen, in overeenstemming met het evenredigheidsbeginsel. Het merkt echter op dat de overwegingen 2 en 4 en artikel 23 AVG geen wettelijke bepalingen vormen die de gegevensbeschermingsautoriteiten uitdrukkelijk verplichten om bij de uitoefening van hun taken rekening te houden met een reeks doelstellingen. Omwille van de duidelijkheid verzoekt het EDPB de Commissie om deze overweging te herschrijven, zodat niet de indruk wordt gewekt dat de overwegingen 2 en 4 en artikel 23 AVG dezelfde betekenis hebben als artikel 120 ter van de gegevensbeschermingswet van 2018, en om erop toe te zien dat de uitvoering van de voornoemde bijgewerkte doelstellingen in de praktijk niet buitensporig nadelig uitvalt voor persoonsgegevens en de bescherming daarvan niet ondermijnt.

3.1.2. HANDHAVING, MET INBEGRIJ VAN SANCTIES

60. Het verheugt het EDPB dat de bepaling uit het vorige wetsvoorstel tot hervorming van het gegevensbeschermingskader van het VK (*Data Protection and Digital Information Bill*, hierna het

³⁹ Zie bijlage 12 bis bij de gegevensbeschermingswet van 2018.

“DPDI-wetsvoorstel” genoemd⁴⁰) waarin werd bepaald dat de ICO bij de uitoefening van zijn bevoegdheden rekening moest houden met het advies van de minister, niet is overgenomen in het nieuwe kader.

61. Het EDPB vindt het ook positief dat de ICO sinds de goedkeuring van het vorige adequaatheidsbesluit voor het VK talrijke nuttige gedragscodes, richtsnoeren, adviezen en andere begeleidende documenten voor de betrokken partijen heeft gepubliceerd.
62. Net als in Advies 14/2021⁴¹ benadrukt het EDPB dat een doeltreffend toezichtsmechanisme dat onafhankelijk onderzoek van klachten mogelijk maakt, evenals doeltreffende administratieve en gerechtelijke beroepsprocedures, essentiële elementen zijn om te beoordelen of een gegevensbeschermingssysteem een passend beschermingsniveau biedt. Bovendien zijn doeltreffende sancties een belangrijke voorwaarde om de naleving van de regels te kunnen waarborgen.
63. Tegen deze achtergrond vestigt het EDPB de aandacht van de Commissie op de openbare raadpleging die de ICO op 22 augustus heeft gepubliceerd met betrekking tot zijn voorstellen op het gebied van klachtenafhandeling⁴², en die pas na de bekendmaking van het ontwerpbesluit van de Commissie van start is gegaan. In de inleiding⁴³ op de voorstellen in de openbare raadpleging geeft de ICO te verwachten dat na de inwerkingtreding van de DUA-wet meer klachten door de organisaties zelf zullen worden opgelost, zonder tussenkomst van de ICO. Deze inschatting is gebaseerd op het feit dat de DUA-wet nieuwe eisen oplegt aan organisaties om een klachtenprocedure in te voeren die specifiek gericht is op gegevensbescherming. Artikel 164 bis van de gegevensbeschermingswet van 2018⁴⁴ bepaalt dat verwerkingsverantwoordelijken maatregelen moeten treffen om personen te helpen die een klacht willen indienen over het gebruik van hun persoonsgegevens. Zij moeten bijvoorbeeld een klachtenformulier ter beschikking stellen dat zowel elektronisch als op andere manieren kan worden ingevuld, klachten binnen dertig dagen bevestigen, “onverwijld” passende maatregelen nemen om op de klacht te reageren en de indiener op de hoogte brengen van de uitkomst van de procedure. Als een klacht toch aan de ICO moeten worden voorgelegd, zou die dan worden afgehandeld op basis van de in de openbare raadpleging uiteengezette voorstellen. Hiertoe stelt de ICO een soort sorteersysteem voor, waarbij klachten verschillende prioriteiten en resultaten krijgen. Zo zou de ICO als strategisch regelgever zijn middelen kunnen aanwenden om de grootste risico’s aan te pakken en in een eerder stadium systemische problemen kunnen vaststellen. Het voorstel van de ICO bevat een niet-uitputtende lijst van criteria die de kans op verdere behandeling van een klacht vergroten of verkleinen⁴⁵.
64. De in punt 57 beschreven wijzigingen kunnen ervoor zorgen dat de informatiecommissie klachten anders gaat afhandelen. Omdat de openbare raadpleging van start is gegaan na de bekendmaking van het ontwerpbesluit van de Commissie, komen deze wijzigingen niet in het ontwerpbesluit aan bod.
65. Het EDPB roept de Commissie ertoe op om dit onderwerp in haar beoordeling mee te nemen en met name de resultaten van de openbare raadpleging van de ICO op te volgen. Voorts verzoekt het EDPB de Commissie om nauwlettend toe te zien op de toekomstige klachtenbehandeling door de

⁴⁰ Zie artikel 32 van het DPDI-wetsvoorstel inzake de invoeging van de nieuwe artikelen 120 sexies, 120 septies, 120 octies en 120 nonies.

⁴¹ Zie Advies 14/2021 van het EDPB, punten 112 tot en met 114.

⁴² Zie de ICO-raadpleging inzake ontwerp wijzigingen in de afhandeling van klachten op het gebied van gegevensbescherming: <https://ico.org.uk/about-the-ico/ico-and-stakeholder-consultations/2025/08/ico-consultation-on-draft-changes-to-how-we-handle-data-protection-complaints/>; <https://ico.org.uk/media2/nrljbhr2/proposed-dpt-framework-20250822.pdf>.

⁴³ Zie voetnoot 41.

⁴⁴ Zie artikel 164 bis van de gegevensbeschermingswet van 2018.

⁴⁵ Zie voetnoot 41.

informatiecommissie, om ervoor te zorgen dat een gelijkwaardig beschermingsniveau gewaarborgd blijft.

66. Het EDPB merkt voorts op dat de uitgebreide regelgevende bevoegdheden die door de DUA-wet aan de minister worden toegekend, waaronder de bevoegdheid om wettelijke bepalingen vast te stellen, het werk van de informatiecommissie en haar leden kunnen beïnvloeden. Zo moet de informatiecommissie voor sommige taken de minister raadplegen. In het bijzonder vereist artikel 124 bis van de gegevensbeschermingswet van 2018⁴⁶ dat de informatiecommissie passende praktijkcodes vaststelt die richtsnoeren voor de gedegen verwerking van persoonsgegevens bevatten, indien vereist op grond van door de minister vastgestelde regelgeving. De informatiecommissie is verplicht om de minister te raadplegen voordat zij dergelijke codes wijzigt of opstelt.
67. Gezien het belang van de onafhankelijkheid van de informatiecommissie roept het EDPB de Commissie ertoe op om deze nieuwe bevoegdheden van de minister, en met name de praktische gevolgen ervan voor de werkzaamheden van de informatiecommissie, nauwlettend in het oog te houden.
68. Zoals reeds benadrukt door het EDPB in Advies 14/2021, beschikt de ICO over alle nodige bevoegdheden, die nauw aansluiten bij de bevoegdheden van de toezichthoudende autoriteiten van de EU-lidstaten zoals vastgelegd in artikel 58 AVG. Tegelijkertijd speelt het bestaan van doeltreffende sancties, zoals reeds door het EDPB is aangestipt, een belangrijke rol bij het waarborgen van de naleving van de regels. Het EDPB verzoekt de Commissie een uitvoerigere beoordeling te maken van en toezicht te houden op de uitoefening van corrigerende bevoegdheden, de doeltreffendheid van sancties en de rechtsmiddelen voor betrokken partijen in het gegevensbeschermingskader van het VK⁴⁷.

4. TOEGANG TOT EN GEBRUIK VAN VANUIT DE EU DOORGEGEVEN PERSOONSGEGEVENS DOOR OVERHEIDSINSTANTIES IN HET VERENIGD KONINKRIJK

69. Het ontwerpbesluit is vooral gericht op relevante ontwikkelingen voor de beoordeling van het beschermingsniveau in het Verenigd Koninkrijk die zich hebben voorgedaan sinds de vaststelling van het vorige adequaatheidsbesluit voor het VK, dat geldig blijft voor alle aspecten van het VK-gegevensbeschermingskader die niet zijn gewijzigd of beïnvloed. Dezelfde algemene benadering werd door de Commissie gehanteerd voor haar analyse van de toegang tot en het gebruik van persoonsgegevens door overheidsinstanties in het VK. Dit specifieke aspect wordt vaak “overheidstoegang” genoemd en is een van de in artikel 45, lid 2, punt a), AVG genoemde elementen waarmee de Commissie rekening moet houden om te bepalen of een beschermingsniveau in wezen gelijkwaardig is.
70. Tegen deze achtergrond worden hieronder een aantal specifieke punten aangekaart die aan de orde komen in het ontwerpbesluit dat momenteel ter tafel ligt met betrekking tot persoonsgegevens die vanuit de EER worden doorgegeven op grond van het AVG-adequaatheidsbesluit voor het VK en die door overheidsinstanties in het VK worden geraadpleegd en verwerkt, met inbegrip van verdere

⁴⁶ Praktijkcode voor de verwerking van persoonsgegevens.

⁴⁷ Zie Advies 14/2021 van het EDPB, punt 113.

doorgiften. De analyse en de opmerkingen vervat in Advies 14/2021 van het EDPB⁴⁸ blijven over het algemeen geldig.

4.1. TOEGANG TOT EN GEBRUIK VAN GEGEVENS DOOR VK-OVERHEIDSINSTANTIES MET HET OOG OP HANDHAVING VAN HET STRAFRECHT

71. Het gegevensbeschermingskader voor de toegang tot en het gebruik van gegevens door VK-overheidsinstanties met het oog op handhaving van het strafrecht is bij wet gewijzigd sinds de vorige beoordeling van de Commissie, zoals beschreven in het vorige adequaatheidsbesluit voor het VK. Het gaat onder meer om de wet van 2023 op de nationale veiligheid (*National Security Act 2023*), de wet van 2024 tot wijziging van onderzoeksbevoegdheden (*Investigatory Powers Amendment Act 2024*) en de invoering van de DUA-wet. Laatstgenoemde wet wordt ook behandeld in het ontwerpbesluit van de Commissie tot wijziging van Uitvoeringsbesluit (EU) 2021/1773 en het bijbehorende EDPB-advies, uitgebracht op grond van artikel 51, lid 1, punt g), van de richtlijn gegevensbescherming bij rechtshandhaving.

4.1.1. RECHTSGRONDSLAGEN EN TOEPASSELIJKE WAARBORGEN

4.1.1.1. ONDERZOEKSBEVOEGDHEDEN VOOR RECHTSHANDHAVINGSDOELEINDEN

72. In de overwegingen 81 tot en met 85 van haar ontwerpbesluit schetst de Commissie de wijzigingen die zijn aangebracht in de wet van 2016 betreffende onderzoeksbevoegdheden (hierna de “IPA 2016” genoemd) bij de wijzigingswet van 2024, voor zover die wijzigingen betrekking hebben op de verwerking van gegevens in het kader van rechtshandhaving.⁴⁹ Over het algemeen verstrekt de Commissie gedetailleerde informatie. Met betrekking tot één specifieke wijziging is het EDPB evenwel van mening dat het ontwerpbesluit baat zou hebben bij verdere verduidelijking.
73. Bij de wet van 2024 tot wijziging van onderzoeksbevoegdheden is de definitie van “telecommunicatie-exploitant” herzien, d.w.z. de entiteiten waartoe een aanzegging tot bewaring in het kader van de IPA 2016 kan worden gericht.⁵⁰ De aangepaste definitie omvat nu ook elke persoon die “een telecommunicatiesysteem beheert of aanbiedt dat i) zich niet (geheel of gedeeltelijk) in het Verenigd Koninkrijk bevindt of vanuit het Verenigd Koninkrijk wordt beheerd, en ii) door een andere persoon wordt gebruikt om telecommunicatiediensten aan te bieden of te leveren aan personen in het Verenigd Koninkrijk”. Hoewel de Commissie verwijst naar de toelichting bij de wet van 2024 tot wijziging van onderzoeksbevoegdheden – waarin wordt gesteld dat artikel 261, lid 10, punt c), “nadere verduidelijking [biedt] om ervoor te zorgen dat grote ondernemingen met complexe bedrijfsstructuren volledig onder de IPA 2016 vallen” en dat “de wijziging [...] niet bedoeld [is] om het toepassingsgebied uit te breiden naar aanvullende ondernemingen” – blijven de implicaties van deze verandering onduidelijk. Zo wordt bijvoorbeeld gespecificeerd of daardoor meer persoonsgegevens onder een

⁴⁸ Zie Advies 14/2021 van het EDPB.

⁴⁹ De Commissie wijst erop dat, zoals beschreven in de overwegingen 139 tot en met 141 van Uitvoeringsbesluit (EU) 2021/1772, specifieke rechtshandhavingsautoriteiten ook gebruik kunnen maken van gerichte onderzoeksbevoegdheden uit hoofde van de IPA 2016 om ernstige misdrijven te voorkomen of op te sporen. Wijzigingen van deze bepalingen hebben daarom niet alleen betrekking op de toegang tot gegevens met het oog op de nationale veiligheid, maar ook voor rechtshandhavingsdoeleinden.

⁵⁰ Artikel 261, lid 10, punt c), van de IPA 2016, zoals ingevoegd bij artikel 19 van de wet van 2024 tot wijziging van onderzoeksbevoegdheden.

aanzegging tot bewaring kunnen komen te vallen. Het EDPB verzoekt de Commissie dan ook om de gevolgen van deze aanpassing nader te onderzoeken en dit aspect aan specifiek toezicht te onderwerpen, met name in het licht van de beginselen van noodzakelijkheid en evenredigheid.

4.1.1.2. VRIJSTELLINGEN VOOR RECHTSHANDHAVINGSAUTORITEITEN OP GROND VAN NATIONALE VEILIGHEID

74. Bij artikel 88 van de DUA-wet worden de bestaande vrijstellingen op grond van nationale veiligheid in het kader van rechtshandhaving bijgewerkt en afgestemd op de geldende vrijstellingen in het kader van de VK-AVG en de regelingen voor inlichtingendiensten.⁵¹ Rechtshandhavingsautoriteiten kunnen weliswaar nu al bepaalde verplichtingen aan banden leggen op grond van bescherming van de nationale veiligheid – zoals verplichtingen inzake de rechten van betrokkenen – maar artikel 78 bis van de gegevensbeschermingswet van 2018 zal⁵² daarnaast ook de meeste gegevensbeschermingsbeginselen⁵³ en bepaalde vereisten ten aanzien van internationale gegevensdoorgifte⁵⁴ aanduiden als bepalingen die buiten beschouwing kunnen worden gelaten indien dit nodig is om de nationale veiligheid te waarborgen. Bovendien kunnen sommige bevoegdheden van de ICO om inspecties uit te voeren en handhavingsmaatregelen te nemen⁵⁵ in dergelijke omstandigheden eveneens niet worden toegepast.
75. Deze wijzigingen komen niet aan bod in het ontwerpadequaatheidsbesluit uit hoofde van artikel 45, noch in het ontwerpadequaatheidsbesluit uit hoofde van artikel 36 van de richtlijn gegevensbescherming bij rechtshandhaving. Het EDPB acht het echter van essentieel belang dat deze uitgebreide vrijstellingen worden beoordeeld vanuit het oogpunt van de beginselen van noodzakelijkheid en evenredigheid. In dit verband brengt het EDPB de tweede van de vier zogenaamde “Europese essentiële garanties” in herinnering: beperkingen op de uitoefening van in het Handvest erkende rechten en vrijheden moeten de wezenlijke inhoud daarvan eerbiedigen, en met inachtneming van het evenredigheidsbeginsel kunnen slechts beperkingen worden gesteld indien zij noodzakelijk zijn en daadwerkelijk beantwoorden aan door de Unie erkende doelstellingen van algemeen belang of aan de eisen van de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.⁵⁶ Het EDPB maakt zich zorgen over de vrijstellingen van cruciale gegevensbeschermingsbeginselen, vereisten voor internationale doorgifte en de bevoegdheden van de ICO.

⁵¹ Zie ook het informatieblad van het ministerie van Wetenschap, Innovatie en Technologie over de gevolgen van de wet op het gebruik van en de toegang tot gegevens voor de VK-AVG en de gegevensbeschermingswet (*Data (Use and Access) Act factsheet: UK GDPR and DPA*), gepubliceerd op 27 juni 2025, blz. 14: <https://www.gov.uk/government/publications/data-use-and-access-act-2025-factsheets/data-use-and-access-act-factsheet-uk-gdpr-and-dpa>.

⁵² De DUA-wet wordt in verschillende fasen ingevoerd. De belangrijkste wijzigingen van de wetgeving inzake gegevensbescherming op grond van deel 5 van de DUA-wet treden in werking in fase 3, ongeveer zes maanden nadat koninklijke goedkeuring is verkregen (<https://www.gov.uk/guidance/data-use-and-access-act-2025-plans-for-commencement>).

⁵³ Zie artikel 78 bis, lid 1, lid 2, punt b), en lid 3, van de gegevensbeschermingswet van 2018, zoals ingevoerd bij artikel 88 van de DUA-wet.

⁵⁴ Zie artikel 78 bis, lid 1, lid 2, punt d), en lid 4, van de gegevensbeschermingswet van 2018, zoals ingevoerd bij artikel 88 van de DUA-wet.

⁵⁵ Zie artikel 78 bis, lid 1 en lid 2, punten e), f) en g), van de gegevensbeschermingswet van 2018, zoals ingevoerd bij artikel 88 van de DUA-wet.

⁵⁶ Zie Aanbeveling 02/2020 over de Europese essentiële garanties voor surveillancemaatregelen, vastgesteld op 10 november 2020, blz. 10.

76. Volgens de herziene regel kunnen vijf van de zes gegevensbeschermingsbeginselen buiten beschouwing worden gelaten wanneer dat nodig is om de nationale veiligheid te vrijwaren.⁵⁷ Deze beginselen bepalen onder meer dat het rechtshandavingsdoel waarvoor persoonsgegevens worden verzameld welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd moet zijn en dat de persoonsgegevens toereikend moeten zijn, ter zake moeten dienen en niet verder mogen gaan dan wat nodig is om dat doel te bereiken. Ze schrijven bovendien voor dat persoonsgegevens correct moeten zijn en niet langer mogen worden bewaard dan nodig is. Zoals hierboven vermeld, omvatten de toekomstige vrijstellingen naast dit alles ook nog enkele vereisten voor internationale doorgifte, zoals de zogenaamde tweede voorwaarde voor internationale doorgifte neergelegd in artikel 73, lid 3, van de gegevensbeschermingswet van 2018. Deze voorwaarde vereist dat overdrachten gebaseerd zijn op adequaatheidsregels, passende waarborgen of – bij gebrek daaraan – bijzondere omstandigheden. De vrijstellingen hebben ook gevolgen voor de bevoegdheden van de ICO, bijvoorbeeld wat betreft diens bevoegdheid om informatie- en handavingsaanzeggingen uit te vaardigen.⁵⁸
77. Het EDPB merkt op dat de vrijstellingen weliswaar duidelijk afwijken van de richtlijn gegevensbescherming bij rechtshandaving, maar wel sterk lijken op de uitzonderingen en beperkingen op grond van nationale veiligheid die zijn vervat in artikel 11 van het gemoderniseerde Verdrag 108 van de Raad van Europa (“Verdrag 108+”⁵⁹), dat op 10 oktober 2018 door het VK is ondertekend maar op de datum van dit advies nog niet door het VK is geratificeerd of in werking is getreden.⁶⁰ In dit verband herinnert het EDPB eraan dat het Raadgevend Comité voor het Verdrag tot bescherming van personen met betrekking tot de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens (T-PD) onlangs richtsnoeren heeft uitgebracht betreffende de algemene beginselen van artikel 11 van het gemoderniseerde Verdrag 108⁶¹.
78. In deze richtsnoeren benadrukt de Raad van Europa uitdrukkelijk dat er geen enkele uitzondering geldt op de verwerkingsbeginselen wat betreft onder meer evenredigheid en gerechtvaardigheid. Dit betekent dat de evenredigheid van gegevensverwerking moet worden gewaarborgd, evenals de vereiste om persoonsgegevens voor een gerechtvaardigd doel te verwerken. In lijn met de richtsnoeren van het T-PD blijft het EDPB bijzonder waakzaam ten aanzien van vrijstellingen van het evenredigheidsbeginsel en de verplichting om persoonsgegevens uitsluitend voor gerechtvaardigde doeleinden te verwerken. Evenzo is het EDPB van mening dat bij vrijstellingen van de bevoegdheden van de toezichthoudende autoriteit de nodige voorzichtigheid moet worden betracht. Hoewel specifieke eisen voor toezichtsactiviteiten – zoals veiligheidsmachtigingen – passend kunnen zijn in de context van verwerking in verband met nationale veiligheid, is het van essentieel belang dat doeltreffende monitoring hiervan wordt gegarandeerd om het ontstaan van een toezichtsvacuüm te voorkomen. In dezelfde geest bepaalt artikel 11, lid 3, van Verdrag 108+ dat uitzonderingen op

⁵⁷ Overeenkomstig artikel 78 bis, leden 2 en 3, van de gegevensbeschermingswet van 2018 wordt de toepassing van deel 3, hoofdstuk 2, van deze wet opgeheven indien dat noodzakelijk is om de nationale veiligheid te vrijwaren, met uitzondering van a) artikel 35, lid 1 (het eerste gegevensbeschermingsbeginsel), voor zover dit vereist dat de verwerking van de persoonsgegevens rechtmatig is; b) artikel 35, leden 2 tot en met 5 (inzake de rechtmatigheid van verwerkingsactiviteiten en beperkingen op de verwerking van gevoelige gegevens); c) artikel 42 (waarborgen inzake de verwerking van gevoelige gegevens), en d) bijlage 8 (voorwaarden voor de verwerking van gevoelige gegevens).

⁵⁸ Een aanzegging tot informatievervalsing verplicht een verwerkingsverantwoordelijke of verwerker om de ICO informatie te verschaffen die redelijkerwijs noodzakelijk wordt geacht voor de uitoefening van diens taken. Met een handavingsaanzegging kan de ICO van een persoon verlangen dat deze specifieke maatregelen neemt (of nalaat) wanneer de ICO ervan overtuigd is dat die persoon bepaalde verplichtingen inzake gegevensbescherming niet nakomt.

⁵⁹ Zie het Protocol tot wijziging van het Verdrag tot bescherming van personen met betrekking tot de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens (CETS nr. 223).

⁶⁰ <https://www.coe.int/en-GB/web/conventions/full-list?module=signatures-by-treaty&treatynum=223>

⁶¹ <https://rm.coe.int/t-pd-2021-7rev13-interpretation-of-general-principles-article-11-c108-/1680b6c146>

artikel 15 van dat Verdrag⁶² “geen afbreuk [doen] aan de eis dat verwerkingsactiviteiten voor nationale veiligheids- en defensiedoeleinden onderworpen zijn aan onafhankelijke en doeltreffende controle en toezicht krachtens de nationale wetgeving” van de partijen bij het verdrag. Bovendien moeten eventuele vrijstellingen zo restrictief mogelijk worden opgevat. Het feit dat persoonsgegevens worden verwerkt met het oog op de nationale veiligheid mag op zich niet volstaan om een vrijstelling te krijgen. Het moet duidelijk zijn dat vrijstellingen van de gegevensbeschermingsregeling per geval moeten worden toegepast en alleen mogen worden gebruikt indien dit noodzakelijk en evenredig is.⁶³

79. Aangezien de ontwerpadequaatheidsbesluiten niet op dit punt ingaan, roept het EDPB de Commissie ertoe op om haar beoordeling in het ontwerpbesluit aan te vullen en specifiek toe te zien op de praktische toepassing van de vrijstellingen voor rechtshandhavingsautoriteiten op grond van nationale veiligheid.

4.1.2. GEZAMENLIJKE VERWERKINGSVERANTWOORDELIJKHEID VAN INLICHTINGENDIENSTEN EN RECHTSHANDHAVINGSAUTORITEITEN IN HET VK

80. Op grond van de wijzigingen die zijn doorgevoerd door de DUA-wet kunnen door autoriteiten belast met rechtshandhaving verrichte verwerkingsactiviteiten in specifieke omstandigheden onder de regels vallen die normaal gesproken van toepassing zijn op de verwerking van persoonsgegevens door nationale veiligheidsautoriteiten.⁶⁴ Met andere woorden, onder de voorwaarden van artikel 89 van de DUA-wet wordt de gegevensbeschermingsregeling voor verwerking op grond van nationale veiligheid zoals vastgelegd in deel 4 van de gegevensbeschermingswet van 2018 uitgebreid tot gegevensverwerking door rechtshandhavingsautoriteiten.
81. De Commissie benadrukt dat de voorwaarden van artikel 89 van de DUA-wet strikte waarborgen bieden: een bevoegde autoriteit moet in voorschriften van de minister worden aangeduid als “in aanmerking komende bevoegde autoriteit”, en de minister moet bovendien een specifieke verwerkingsactiviteit aanwijzen die wordt uitgevoerd door de in aanmerking komende bevoegde autoriteit als gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijke met ten minste één inlichtingendienst ter waarborging van de nationale veiligheid.⁶⁵
82. Hoewel het EDPB erkent dat deze waarborgen aanzienlijke beperkingen inhouden, verzoekt het de Commissie toch om toe te zien op de praktische uitvoering van deze regels. Er dient bijzondere aandacht uit te gaan naar de strikte toepassing van deel 4 van de gegevensbeschermingswet van 2018 op verwerkingsactiviteiten ten behoeve van de nationale veiligheid, zonder dat dit toepassingsgebied wordt uitgebreid naar andere contexten. Hoewel staten veel speelruimte genieten op het gebied van nationale veiligheid, zoals erkend door het EHRM⁶⁶, is het EDPB van mening dat bedreigingen voor de nationale veiligheid zich qua aard, ernst en specifieke omstandigheden moeten onderscheiden van algemene risico's voor de openbare veiligheid of ernstige strafbare feiten. Alleen in die gevallen is het

⁶² Zie artikel 15 van Verdrag 108+, waarin wordt vastgesteld hoe de partijen bij dat verdrag de naleving ervan moeten waarborgen door te voorzien in een of meer toezichthoudende autoriteiten.

⁶³ Zie ook artikel 11 van Verdrag 108+, waarin is bepaald dat uitzonderingen bij wet moeten worden vastgesteld, de essentie van de fundamentele rechten en vrijheden moeten eerbiedigen en in een democratische samenleving een noodzakelijke en evenredige maatregel moeten vormen. Volgens de richtsnoeren van het TP-D inzake de algemene beginselen van artikel 11 houdt dit in dat er een afweging moet worden gemaakt tussen de noodzaak om uitzonderingen op bepaalde bepalingen van het verdrag toe te staan, enerzijds, en het belang van de eerbiediging van de mensenrechten en fundamentele vrijheden van personen, anderzijds, alsook dat deze afweging moet worden gemotiveerd.

⁶⁴ Zie overweging 72 van het ontwerpbesluit.

⁶⁵ Zie overweging 73 van het ontwerpbesluit.

⁶⁶ Zie het arrest van het EHRM van 25 mei 2021 in *Big Brother Watch e.a. tegen het Verenigd Koninkrijk*, § 350.

optreden van rechtshandhavingsautoriteiten in het kader van de gegevensbeschermingsregeling voor inlichtingendiensten verenigbaar met de beginselen van noodzakelijkheid en evenredigheid.⁶⁷ Bovendien is het naar mening van het EDPB noodzakelijk om na te gaan of de in aanmerking komende bevoegde autoriteiten in de praktijk een duidelijk onderscheid kunnen blijven maken tussen de verschillende verwerkingsdoeleinden, zodat het desbetreffende rechtskader dienovereenkomstig in acht wordt genomen.

4.1.3. RECHT OP INZAGE

83. De DUA-wet bepaalt dat betrokkenen alleen recht hebben op inzage van hun betreffende informatie voor zover de verwerkingsverantwoordelijke die informatie kan verschaffen op basis van een redelijke en evenredige zoekopdracht. Deze wijziging is ingevoerd in zowel het rechtshandhavings- als het nationale veiligheidsstelsel.⁶⁸
84. De Commissie stelt dat dit als een verduidelijking moet worden beschouwd overeenkomstig gevestigde normen die zijn ontwikkeld op basis van de nationale rechtspraak, waarbij ook rekening wordt gehouden met de belangen van de betrokkene. Toch zou het EDPB graag meer details hebben gehad over de interpretatie van het begrip “redelijke en evenredige zoekopdracht”, onder meer omdat dit element niet voorkomt in artikel 14 van de richtlijn gegevensbescherming bij rechtshandhaving. Er kunnen zich inderdaad situaties voordoen waarin de inspanningen van een verwerkingsverantwoordelijke om informatie over de betrokkene te vinden en op te sporen als onredelijk en onevenredig kunnen worden beschouwd zonder de wezenlijke gelijkwaardigheid in gevaar te brengen.⁶⁹ Het EDPB verwijst terug naar de analyse en conclusie vervat in punt 34 van dit advies, die net zo goed gelden voor het rechtshandhavings- en nationale veiligheidsstelsel.

4.1.4. VERDERE DOORGIFTE

4.1.4.1. EEN NIEUWE GEGEVENSBESCHERMINGSTOETS

85. Wanneer een bevoegde autoriteit voornemens is persoonsgegevens die zijn verwerkt krachtens deel 3 van de gegevensbeschermingswet van 2018 te delen met rechtshandhavingsautoriteiten van een derde land, gelden er specifieke vereisten. Dergelijke gegevens kunnen met name worden doorgegeven wanneer de doorgifte is goedgekeurd door voorschriften van de minister of, bij gebrek daaraan, op basis van passende waarborgen. Indien de doorgifte niet op een voorschrift of passende waarborgen kan worden gebaseerd, mag deze alleen plaatsvinden in bepaalde, duidelijk afgebakende omstandigheden – “bijzondere omstandigheden” – in lijn met de situaties en voorwaarden die als “afwijkingen” worden aangemerkt in de zin van artikel 38 van de richtlijn gegevensbescherming bij rechtshandhaving.

⁶⁷ In het kader van de toepassing van de noodzakelijkheids- en evenredigheidstoets op wetgeving van de lidstaten die de bewaring van en toegang tot persoonsgegevens door overheidsinstanties toestaat, vloeit voort uit de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie dat gerechtvaardigde doelstellingen, zoals nationale veiligheid of de bestrijding van ernstige misdrijven, van elkaar verschillen en daarom een andere soort inmenging rechtvaardigen. Zie het arrest van het Hof van Justitie van 6 oktober 2020 in gevoegde zaken C-511/18, C-512/18 en C-520/18, *La Quadrature du Net e.a.*

⁶⁸ Zie artikel 78, leden 3 en 4, van de DUA-wet, tot wijziging van de artikelen 45 en 94 van de gegevensbeschermingswet van 2018.

⁶⁹ Er kan bijvoorbeeld worden aangevoerd dat dit het geval is bij het doorzoeken van in beslag genomen toestellen die nog niet zijn geanalyseerd of ontsleuteld.

86. Hoewel de Commissie opmerkt dat de regeling inzake de internationale doorgifte van persoonsgegevens uit het Verenigd Koninkrijk zeer dicht bij de regels van hoofdstuk V van Richtlijn (EU) 2016/680 blijft aanleunen, wordt in het ontwerpbesluit ook aangegeven dat de wettelijke norm voor voorschriften ter goedkeuring van doorgifte (in het voormalige artikel 74 bis van de gegevensbeschermingswet van 2018 “adequaate voorschriften” genoemd) en passende waarborgen is herschreven. In plaats van een passend beschermingsniveau vereist de nieuwe “gegevensbeschermingstoets” ingevolge artikel 74 bis van de gegevensbeschermingswet van 2018 dat het beschermingsniveau voor betrokkenen in de ontvangende derde landen of internationale organisaties “niet wezenlijk lager” is dan de bescherming die betrokkenen genieten volgens de relevante wetgeving van het Verenigd Koninkrijk inzake gegevensbescherming.
87. In dit verband merkt het EDPB op dat de minister bij de beoordeling overeenkomstig artikel 74 bis ter, lid 2, van de gegevensbeschermingswet van 2018 met minder aspecten rekening lijkt te moeten houden dan bij de oude beoordeling voor adequaatheidsvoorschriften.⁷⁰ Het EDPB wijst erop dat bepaalde factoren die het belangrijk acht voor de beoordeling of een derde land een in wezen gelijkwaardig niveau van bescherming van persoonsgegevens biedt zijn weggenomen en herinnert aan de analyse en conclusies in de punten 42 en 43 van dit advies. Het EDPB moedigt de Commissie met name aan om specifiek in te gaan op deze wijzigingen en haar beoordeling van de nieuwe gegevensbeschermingstoets verder uit te werken. Het EDPB begrijpt dat de nieuwe regels inzake de doorgifte van persoonsgegevens naar derde landen bedoeld zijn om meer flexibiliteit te bieden. Toch verzoekt het EDPB de Commissie om toezicht te houden op de praktische toepassing van deze regels op het gebied van rechtshandhaving en samenwerking in strafzaken. Dit geldt met name voor de nieuwe bevoegdheid van de minister om voorschriften voor het vaststellen en goedkeuren van een doorgifte op basis van de nieuwe gegevensbeschermingstoets uit te vaardigen op allerlei manieren, onder meer onder verwijzing naar geografische sectoren binnen een land, verwerkingsverantwoordelijken of verwerkers, ontvangers van de gegevens, soorten gegevens, de wijze van doorgifte en rechtsinstrumenten. Het is bijvoorbeeld niet duidelijk hoe een specifieke verwerkingsverantwoordelijke of verwerker die gevestigd is in een derde land dat niet als adequaat wordt beschouwd, zou kunnen slagen voor de gegevensbeschermingstoets wat betreft doeltreffende rechtsmiddelen of rechten van betrokkenen die niet zijn neergelegd in het wettelijke kader van dat derde land.
88. Voorts herinnert het EDPB aan zijn conclusies in punt 41 met betrekking tot de toepassing van het criterium van de “wenselijkheid om de doorgifte van persoonsgegevens van en naar het Verenigd Koninkrijk te vergemakkelijken” (artikel 74 bis bis, lid 3, van de gegevensbeschermingswet van 2018) en verzoekt het de Commissie om in haar besluit te verduidelijken dat dit criterium geen onderdeel is van de gegevensbeschermingstoets, maar slechts een aanvullende factor die de minister in overweging kan nemen wanneer aan alle criteria van de toets is voldaan, aangezien dit niet geheel duidelijk blijkt uit de tekst van de wet. In dit verband vraagt het EDPB de Commissie bovendien om de praktische gevolgen van artikel 74 bis bis, lid 3, van de gegevensbeschermingswet van 2018 te monitoren. De praktijk moet immers nog maar uitwijzen welke rol de “wenselijkheid om de doorgifte van persoonsgegevens van en naar het Verenigd Koninkrijk te vergemakkelijken” in deze context zal spelen.

⁷⁰ De door de DUA-wet geschrapte bepaling van artikel 74 bis, lid 4, van de gegevensbeschermingswet van 2018 bevatte een lijst van criteria die identiek was aan artikel 36, lid 3, van de richtlijn gegevensbescherming bij rechtshandhaving.

4.1.4.2. DE VK-VS-OVEREENKOMST KRACHTENS DE CLOUD-WET

89. Een andere relevante ontwikkeling op het gebied van verdere doorgifte is de inwerkingtreding, in oktober 2022, van de “Overeenkomst tussen de regering van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland en de regering van de Verenigde Staten van Amerika inzake de toegang tot elektronische gegevens met het oog op de bestrijding van zware criminaliteit” (of de “VK-VS-overeenkomst krachtens de CLOUD-wet”). Zoals de Commissie terecht opmerkt, kunnen de bevoegde Amerikaanse rechtshandhavingsautoriteiten in het kader van deze overeenkomst bevelen tot overlegging van bewijsmateriaal uitvaardigen ten aanzien van persoonsgegevens die vanuit de EU aan dienstverleners in het Verenigd Koninkrijk worden doorgegeven.⁷¹
90. Op het moment van goedkeuring van het vorige adequaatheidsbesluit voor het VK was deze overeenkomst al wel gesloten maar nog niet in werking getreden. De Commissie onderstreepte derhalve dat alle inlichtingen en toekomstige verduidelijkingen over de wijze waarop de VS aan hun verplichtingen uit hoofde van de overeenkomst zullen voldoen, door het VK aan de Commissie moeten worden meegedeeld om gedegen toezicht op het vorige adequaatheidsbesluit voor het VK te waarborgen overeenkomstig artikel 45, lid 4, AVG. De Commissie merkte op dat bijzondere aandacht moest worden besteed aan de manier waarop de waarborgen vervat in de overkoepelende overeenkomst tussen de EU en de VS⁷² worden toegepast op en aangepast aan de specifieke soorten doorgiften die onder de VK-VS-overeenkomst krachtens de CLOUD-wet vallen⁷³. Aanknopend bij deze verklaring verwijst de Commissie in haar ontwerpbesluit naar verschillende verduidelijkingen die het VK en de VS hebben uitgewerkt in het kader van de toepassing van de overkoepelende overeenkomst tussen de EU en de VS op de VK-VS-overeenkomst krachtens de CLOUD-wet. Het EDPB is ingenomen met deze opheldering, die voor meer juridische duidelijkheid heeft gezorgd. Tegelijkertijd moet worden opgemerkt dat de overkoepelende overeenkomst tussen de EU en de VS nog niet is herzien, wat de mogelijke conclusies betreffende de impact en doeltreffendheid van de toepassing ervan op de VK-VS-overeenkomst krachtens de CLOUD-wet enigszins beperkt.⁷⁴ Voorts wenst het EDPB eraan te herinneren dat het niveau van de waarborgen waarin de overkoepelende overeenkomst tussen de EU en de VS voorziet, dient te worden opgetrokken. Dit geldt in het bijzonder voor de beschikbaarheid van rechtsmiddelen. Betrokkenen in de EU die geen EU-burger zijn, hebben op grond van de wet inzake gerechtelijk beroep (*Judicial Redress Act*) geen mogelijkheid om rechtsmiddelen aan te wenden. Daarnaast bevat de privacywet (*Privacy Act*) bepaalde uitzonderingen – die niet zijn rechtgezet door de wet inzake gerechtelijk beroep – die het voor individuele personen moeilijker maken om verhaal te halen in bepaalde situaties waarin rechtshandhaving en nationale veiligheid een rol spelen. Hoewel de Commissie opmerkt dat de wet inzake gerechtelijk beroep niet het enige mechanisme is om verhaal te halen, wordt in het ontwerpbesluit alleen vermeld dat al naargelang de omstandigheden en de context van het specifieke geval, andere toepasselijke Amerikaanse wetten alternatieve mogelijkheden bieden

⁷¹ Zie overweging 87 van het ontwerpbesluit.

⁷² Zie de Overeenkomst tussen de Verenigde Staten van Amerika en de Europese Unie over de bescherming van persoonlijke informatie in verband met de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten, PB L 336 van 10.12.2016, blz. 3 ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1210\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1210(01))).

⁷³ Zie overweging 155 van Uitvoeringsbesluit 2021/1772. Overeenkomstig artikel 9, lid 1, van de VK-VS-overeenkomst krachtens de CLOUD-wet is de overkoepelende overeenkomst tussen de EU en de VS *mutatis mutandis* van toepassing op de VK-VS-overeenkomst krachtens de CLOUD-wet. De overeenkomst kan alleen *mutatis mutandis* worden toegepast, omdat de overkoepelende overeenkomst betrekking heeft op grensoverschrijdende overdrachten tussen rechtshandhavingsautoriteiten en niet op directe samenwerking tussen een dienstverlener en een rechtshandhavingsautoriteit.

⁷⁴ Zie artikel 23 van de overkoepelende overeenkomst tussen de EU en de VS, waarin wordt bepaald dat de partijen periodiek gezamenlijke evaluaties moeten verrichten van de beleidsmaatregelen en procedures tot uitvoering van de overeenkomst, en dat de eerste evaluatie uiterlijk drie jaar na de inwerkingtreding van de overeenkomst moet plaatsvinden. De overkoepelende overeenkomst tussen de EU en de VS is in februari 2017 in werking getreden.

om gerechtelijk verhaal te halen⁷⁵. Hierbij blijft het evenwel onduidelijk of alle EU-burgers wier gegevens onder de VK-VS-overeenkomst krachtens de CLOUD-wet vallen, over rechtsmiddelen zullen beschikken in de Verenigde Staten.

91. Het EDPB merkt ook op dat een specifieke wederzijdse waarborg die is vastgelegd in de VK-VS-overeenkomst krachtens de CLOUD-wet, namelijk dat beide partijen de gevolgen van de overeenkomst voor de burgers van respectievelijk het VK en de VS moeten beperken, van nature niet geldt voor EU-burgers.⁷⁶ Het EDPB merkt op dat robuuste gegevensbeschermingswaarborgen daarom van essentieel belang zijn om ervoor te zorgen dat de rechten van betrokkenen in de EU passende bescherming genieten wanneer hun gegevens in het kader van die overeenkomst worden verwerkt. Het EDPB verzoekt de Commissie derhalve om de VK-VS-overeenkomst krachtens de CLOUD-wet ook in haar toekomstige beoordelingen en evaluaties van het adequaatheidsbesluit te blijven meenemen.
92. Over het algemeen meent het EDPB dat er behoefte is aan verduidelijking van de door de Commissie gemaakte beoordeling van de VK-VS-overeenkomst krachtens de CLOUD-wet en de mogelijke gevolgen daarvan voor het gegevensbeschermingsniveau dat voortvloeide uit de vorige adequaatheidsovereenkomst voor het VK. Daartoe kunnen de bevindingen van de eerste evaluatie van de VK-VS-overeenkomst krachtens de CLOUD-wet, die overeenkomstig artikel 12, lid 1, van de overeenkomst binnen een jaar na de inwerkingtreding van de overeenkomst moet worden uitgevoerd, bijzonder informatief zijn.

4.1.5. TOEZICHT EN VERHAAL

93. Het EDPB merkt op dat het stelsel voor toezicht op strafrechtelijke handhavingsautoriteiten in het kader van de gegevensbeschermingswet van 2018 en de IPA 2016, evenals de beschikbare verhaalmechanismen krachtens deel 3 van de gegevensbeschermingswet van 2018, de IPA 2016 en de wet op de mensenrechten van 1998, grotendeels ongewijzigd blijven. Met name wordt het toezicht in het VK voort verzorgd door de ICO, samen met verschillende andere commissarissen, met name de commissaris voor Onderzoeksbevoegdheden, bijgestaan door andere gerechtelijke commissarissen, alsook de commissaris voor Biometrie en Bewakingscamera's.
94. Zoals de Commissie in overweging 97 van haar ontwerpbesluit toelicht, heeft de wet van 2024 tot wijziging van onderzoeksbevoegdheden slechts beperkte wijzigingen aangebracht – zo is er voorzien in plaatsvervangende commissarissen voor onderzoeksbevoegdheden aan wie specifieke bevoegdheden kunnen worden gedelegeerd wanneer de commissaris zelf niet in staat of niet beschikbaar is om alle taken te vervullen. Deze plaatsvervangers zijn gerechtelijke commissarissen die worden benoemd door de commissaris voor Onderzoeksbevoegdheden.
95. Het EDPB stelt met tevredenheid vast dat er afstand is gedaan van de oude ideeën uit het DPDI-wetsvoorstel (dat aan de DUA-wet voorafging) om het ambt van de commissaris voor Biometrie en Bewakingscamera's af te schaffen en diens taken aan de commissaris voor Onderzoeksbevoegdheden over te dragen⁷⁷. In dit verband verzoekt het EDPB de Commissie om in het kader van haar monitoringsactiviteiten en toekomstige evaluaties van het ontwerpbesluit aandacht te blijven

⁷⁵ Zie overweging 93 van het ontwerpbesluit.

⁷⁶ Zie artikel 4, lid 3, en artikel 7, lid 1, van de overeenkomst, waarin beperkingen op gerichte actie zijn vastgelegd en waarin wordt bepaald dat bevelen krachtens de overeenkomst niet opzettelijk mogen worden gericht tegen een "ontvangende persoon". De VS mogen dus niet opzettelijk een persoon op het grondgebied van het VK viseren, en het VK moet zich aan een soortgelijke beperking houden.

⁷⁷ Zie <https://www.gov.uk/government/organisations/biometrics-and-surveillance-camera-commissioner>.

besteden aan en een gedetailleerdere beoordeling te maken van de rol van de commissaris voor Biometrie en Bewakingscamera's binnen het toezichtstelsel.

96. Zoals reeds benadrukt door het EDPB in Advies 14/2021, beschikt de ICO weliswaar over alle nodige bevoegdheden, die nauw aansluiten bij de bevoegdheden van de toezichthoudende autoriteiten van de EU-lidstaten zoals vastgelegd in artikel 58 AVG, maar speelt het bestaan van doeltreffende sancties een belangrijke rol bij het waarborgen van de naleving van de regels⁷⁸.
97. Het EDPB is ingenomen met het transparantiebeleid van de ICO en het feit dat er statistische en analytische gegevens voorhanden zijn, met inbegrip van voorbeelden, van de handhavingsactiviteiten van de ICO ten aanzien van rechtshandhavingsautoriteiten⁷⁹. In dit verband merkt het EDPB op dat de VK-toezichthouder een voorkeur lijkt te hebben voor berispingen wanneer de politie inbreuk maakt op de gegevensbeschermingswetgeving. Een opmerkelijke uitzondering bestond in de handhavingsaanzegging die in januari 2024 aan het Britse openbaar ministerie werd toegezonden⁸⁰. Het EDPB vindt het ook positief dat de ICO talrijke gedragscodes adviezen en andere begeleidende documenten voor de betrokken partijen heeft gepubliceerd.
98. In het licht van het bovenstaande en met name gezien de aanstaande ingrijpende veranderingen in de structuur en de organisatie van de toezichthoudende autoriteit van het VK, zoals reeds geanalyseerd in punt 68 van dit advies, verzoekt het EDPB de Europese Commissie om de doeltreffendheid van sancties en relevante rechtsmiddelen in het VK-kader voor gegevensbescherming in het oog te blijven houden.

4.2. TOEGANG TOT EN GEBRUIK VAN GEGEVENS DOOR VK-OVERHEIDSINSTANTIES MET HET OOG OP NATIONALE VEILIGHEID

99. Het ontwerpbesluit bevat slechts beperkte details over de toegang tot en het gebruik van persoonsgegevens door VK-overheidsinstanties ten behoeve van de nationale veiligheid. De Commissie legt uit dat de DUA-wet slechts kleinschalige wijzigingen heeft aangebracht in het kader voor gegevensverwerking door inlichtingendiensten in het VK⁸¹, waarvan sommige ook zijn opgenomen in het rechtshandhavingssysteem van de gegevensbeschermingswet van 2018. Deze wijzigingen worden kort vermeld in overweging 75 van het ontwerpbesluit. Bovendien zijn de wijzigingen die sinds de vaststelling van het vorige adequaatheidsbesluit voor het VK in de IPA 2016 zijn aangebracht, reeds behandeld in punt 3.2 van het ontwerpbesluit, voor zover zij betrekking hebben op gegevensverwerking voor zowel rechtshandhaving als nationale veiligheid.⁸² De verzoeken om verduidelijking en toezicht geformuleerd in de punten 4.1.1.1 en 4.1.3 hierboven zijn derhalve eveneens van toepassing op de toegang tot en het gebruik van persoonsgegevens ten behoeve van de nationale veiligheid.

⁷⁸ Zie Advies 14/2021 van het EDPB, punt 112.

⁷⁹ Zie bijvoorbeeld de gedetailleerde gegevensreeksen over klachten op het gebied van gegevensbescherming, te raadplegen op <https://ico.org.uk/action-weve-taken/complaints-and-concerns-data-sets/data-protection-complaints/>.

⁸⁰ Zie <https://ico.org.uk/action-weve-taken/enforcement/crown-prosecution-service-1/>.

⁸¹ Zie overweging 75 van het ontwerpbesluit.

⁸² Zie overweging 98 van het ontwerpbesluit. De desbetreffende onderzoeksbevoegdheden kunnen niet alleen worden uitgeoefend door nationale inlichtingendiensten, maar ook door bepaalde rechtshandhavingsautoriteiten.

4.2.1. HET GEBRUIK VAN AANZEGGINGEN INZAKE TECHNISCHE CAPACITEIT

100. Eerder dit jaar meldde de media dat de regering van het VK op grond van artikel 253 van de IPA 2016 een aanzegging inzake technische capaciteit (*Technical Capability Notice* – TCN) zou hebben afgegeven aan een groot technologiebedrijf, waarmee de aanbieder ertoe werd verplicht om de toegang tot de versleutelde gegevens van zijn gebruikers in ontsleutelde vorm te behouden.⁸³ In de praktijk zou dit naar verluidt neerkomen op een omzeiling van de eind-tot-eindversleuteling die de aanbieder voor zijn cloudopslagoplossing verzorgt. Deze maatregel wordt daarom ook wel een “achterdeurverzoek” genoemd.
101. Hoewel de rechtsgrondslag voor aanzeggingen inzake technische capaciteit al bestond op het moment dat het vorige adequaatheidsbesluit voor het VK werd vastgesteld, lijkt deze melding het eerste bekende geval te betreffen waarin deze maatregel op deze manier wordt toegepast. Het vormt dan ook een belangrijke ontwikkeling die onze aandacht verdient, met name in het licht van artikel 45, lid 2, punt a), AVG, dat niet alleen een beoordeling van het wettelijke kader vereist zoals dat op papier staat, maar ook van de tenuitvoerlegging van dat kader.⁸⁴ Het EDPB had dan ook verwacht dat deze kwestie uitdrukkelijk aan bod zou komen in het ontwerpbesluit en moedigt de Commissie aan om haar besluit dienovereenkomstig aan te vullen.
102. Ondanks het feit dat de details van deze zaak niet volledig publiek bekend zijn vanwege het vertrouwelijke karakter van aanzeggingen inzake technische capaciteit, blijkt uit de openbare vermelding van het verzoek om een hoorzitting achter gesloten deuren op de website van het tribunaal voor onderzoeksbevoegdheden alsook uit het openbaar beschikbare uittreksel van het vertrouwelijke vonnis over deze hoorzitting dat het niet louter om mediaspeculatie gaat.⁸⁵ Deze aangelegenheid is het vermelden waard en de vermeende toepassing van artikel 253 van de IPA 2016 voor een “achterdeurverzoek” moet worden aangemerkt voor monitoring in de toekomst.
103. Zoals onlangs opgemerkt in Verklaring 05/2024, acht het EDPB versleuteling van essentieel belang om de beveiliging en vertrouwelijkheid van persoonsgegevens en elektronische communicatie te waarborgen. Met name daadwerkelijke eind-tot-eindversleuteling van de eindapparatuur en de daarin opgeslagen gegevens, waarbij de sleutels uitsluitend in het bezit zijn van de gebruiker, vormt een cruciaal instrument ter waarborging van de vertrouwelijkheid van elektronische communicatie.⁸⁶ Aanzeggingen inzake technische capaciteit, op grond waarvan bedrijven op verzoek van de regering kunnen worden verplicht om versleuteling op te heffen, creëren kwetsbare plekken in het systeem en vormen een rechtstreekse bedreiging voor de integriteit en vertrouwelijkheid van elektronische communicatie. In dit verband vestigt het EDPB de aandacht op de zaak Podchasov tegen Rusland, waarin het EHRM oordeelde dat “een verplichting om eind-tot-eindversleutelde communicatie te ontsleutelen riskeert neer te komen op een vereiste dat aanbieders van dergelijke diensten het versleutelingsmechanisme voor alle gebruikers verzwakken, en derhalve niet evenredig is met de nagestreefde legitieme doelstellingen”.⁸⁷

⁸³ Zie het artikel “U.K. orders Apple to let it spy on users’ encrypted accounts” (Washington Post, 7 februari 2025: <https://www.washingtonpost.com/technology/2025/02/07/apple-encryption-backdoor-uk/>).

⁸⁴ Bovendien wordt in artikel 45, lid 3, AVG bepaald dat de Commissie bij de periodieke toetsing van haar bevindingen inzake het passende beschermingsniveau rekening moet houden met alle relevante ontwikkelingen in het derde land.

⁸⁵ Zie <https://www.judiciary.uk/judgments/apple-inc-v-secretary-of-state-for-the-home-department/>.

⁸⁶ Zie Verklaring 5/2024 over de aanbevelingen van de Groep op hoog niveau inzake toegang tot gegevens voor doeltreffende rechtshandhaving, vastgesteld op 4 november 2024, blz. 4 en 5.

⁸⁷ Zie het arrest van het EHRM van 13 februari 2024 in zaak 33696/19, § 79.

104. Hoewel wordt aangenomen dat de regering van het VK hoofdzakelijk toegang probeert te krijgen tot onversleutelde gebruikersgegevens als er een risico voor de nationale veiligheid bestaat, is het EDPB van mening dat het hierboven besproken verzoek tot beoordeling van het gebruik van aanzeggingen inzake technische capaciteit even relevant is in de context van overheidstoegang voor rechtshandavingsdoeleinden.

4.2.2. RECHTSGRONDSLAGEN EN TOEPASSELIJKE WAARBORGEN

105. Bij de wet van 2024 tot wijziging van de IPA (*Investigatory Powers (Amendment) Act 2024*) is een specifieke regeling ingevoerd voor het bewaren en onderzoeken van bulkverzamelingen van persoonsgegevens ten aanzien waarvan de personen op wie de gegevens betrekking hebben “redelijkerwijs geen of slechts een geringe mate van privacy kunnen verwachten”, in de bewoordingen van die wet.⁸⁸ Voor het bewaren en onderzoeken van zo’n specifieke subgroep van bulkverzamelingen van persoonsgegevens voorziet de IPA 2016 nu in de mogelijkheid van “individuele toelatingsen” en “categorietoelatingsen”.⁸⁹
106. Het begrip “bulkverzamelingen van persoonsgegevens” is breed en kan een breed scala aan gegevensverzamelingen omvatten.⁹⁰ Het dekt gevoelige informatie, maar ook openbare en commercieel beschikbare gegevens. Om die reden achtte de regering van het VK het noodzakelijk om het oude stelsel, waarin voor alle bulkverzamelingen van persoonsgegevens dezelfde waarborgen golden, te herzien en in plaats daarvan verschillende waarborgen in te voeren voor het bewaren en onderzoeken van bulkverzamelingen van persoonsgegevens al naargelang van de gevoeligheid of openbare beschikbaarheid van de inhoud ervan, dan wel afhankelijk van de mate waarin het bewaren en onderzoeken van die gegevens door de inlichtingendiensten de persoonlijke levenssfeer schendt.⁹¹ Het EDPB begrijpt dat deze overwegingen uiteindelijk hebben geleid tot de invoering van een aparte regeling voor bulkverzamelingen van persoonsgegevens waarbij er redelijkerwijs geen of slechts een geringe mate van privacy wordt verwacht.
107. Hoewel de Commissie het nieuwe concept van een “categorietoelating” kort bespreekt, wordt in het ontwerpbesluit gesteld dat het vooral belangrijk is op te merken dat voor het bewaren en onderzoeken van bulkverzamelingen van persoonsgegevens de in de overwegingen 239 en 240 van Uitvoeringsbesluit (EU) 2021/1772 beoordeelde regeling van kracht blijft, met name de verplichting dat hiervoor een bevel moet worden uitgevaardigd dat eerst door de minister en vervolgens door de gerechtelijk commissaris wordt goedgekeurd en dat onderworpen is aan de vereisten van noodzakelijkheid en evenredigheid, zoals bepaald in deel 7 van IPA 2016⁹². Deze analyse lijkt echter onvolledig te zijn. Het EDPB merkt op dat niet alleen de nieuwe “categorietoelatingsen” maar ook de

⁸⁸ Zie artikel 226 bis, lid 1, van de IPA 2016.

⁸⁹ Zie de artikelen 226 bis en 226 ter bis van de IPA 2016, zoals ingevoegd bij artikel 2 van de wijzigingswet van 2024.

⁹⁰ Zie artikel 199 van de IPA 2016, waarin wordt bepaald dat een “inlichtingendienst een bulkverzameling van persoonsgegevens [bewaart] indien a) die inlichtingendienst een informatieverzameling verkrijgt die persoonsgegevens bevat met betrekking tot een aantal personen, b) de aard van die verzameling zodanig is dat de meerderheid van de personen niet van belang is – en dat waarschijnlijk ook niet zal worden – voor de inlichtingendienst bij de uitoefening van zijn taken, c) de inlichtingendienst de verzameling na een eerste onderzoek van de inhoud daarvan bewaart ten behoeve van de uitoefening van zijn taken, en d) de verzameling elektronisch wordt bewaard of zal worden bewaard met het oog op analyse in het kader van de uitoefening van de voornoemde taken”.

⁹¹ Zie het ministerie van Binnenlandse Zaken, beleidsnota bij het wetsvoorstel tot wijziging van de wet betreffende onderzoeksbevoegdheden: bulkverzamelingen van persoonsgegevens en bulkverzamelingen van persoonsgegevens van derden (<https://www.gov.uk/government/publications/investigatory-powers-amendment-bill-factsheets/investigatory-powers-amendment-bill-bulk-personal-datasets-and-third-party-bulk-personal-datasets>).

⁹² Zie overweging 99 van het ontwerpbesluit.

invoering van “individuele toelatingen” een relevante wijziging vormt uit hoofde van de wet van 2024 tot wijziging van onderzoeksbevoegdheden met betrekking tot de voornoemde specifieke gegevensverzameling: een “individuele toelating”, die kan worden verleend door het hoofd van een inlichtingendienst of een persoon die namens hen optreedt, vervangt namelijk het vereiste bevel wanneer het gaat om het bewaren, dan wel bewaren en onderzoeken, van bulkverzamelingen van persoonsgegevens waarvoor er redelijkerwijs geen of slechts een geringe mate van privacy kan worden verwacht.⁹³ De termen “warrant” en “individuele vergunning” mogen dus niet met elkaar worden verward en kunnen niet door elkaar worden gebruikt.⁹⁴ Dit geldt des te meer omdat de vereiste gerechtelijke goedkeuring voor individuele toelatingen beperkt is tot de vraag of de specifieke gegevensverzameling voldoet aan de criteria om te worden aangemerkt als een gegevensverzameling waarvoor er redelijkerwijs geen of slechts een geringe mate van privacy kan worden verwacht op grond van artikel 226 bis van de IPA 2016.⁹⁵ Een “categorietoelating” verschilt van een “individuele toelating” en zorgt er in feite voor – overeenkomstig artikel 226 ter, lid 6, punt a), van de IPA 2016 – dat de verplichting tot rechterlijke goedkeuring voor een individuele toelating wordt uitgeschakeld wanneer die toelating betrekking heeft op een gegevensverzameling die onder een categorietoelating valt. Er is dan immers reeds een beslissing genomen en goedgekeurd door een gerechtelijk commissaris dat elke gegevensverzameling die onder de beschrijving van de categorietoelating valt een gegevensverzameling is waarop artikel 226 bis van toepassing is.

108. Hoewel deze wijzigingen betrekking hebben op het bewaren en onderzoeken van bulkverzamelingen van persoonsgegevens en niet op de aanvankelijke onderschepping of verzameling ervan, wil het EDPB benadrukken dat het EHRM veel belang hecht aan voorafgaande onafhankelijke toestemming in het kader van de verwerking van persoonsgegevens in bulk. Het EHRM oordeelde dat “om het risico op misbruik van de bevoegdheid tot onderschepping in bulk tot een minimum te beperken, [...] het proces [moet] worden onderworpen aan “alomvattende waarborgen”, in die zin dat er op nationaal niveau in elke fase van het proces moet worden beoordeeld of de genomen maatregelen noodzakelijk en evenredig zijn, dat onderschepping in bulk meteen vanaf het begin, wanneer het doel en de reikwijdte van de operatie worden bepaald, door een onafhankelijke partij moet worden goedgekeurd, en dat de operatie aan toezicht en onafhankelijke controle achteraf moet worden onderworpen”.⁹⁶ Uitgaande van dit oordeel en op basis van een holistische benadering, waarbij bij de beoordeling van het beschermingsniveau rekening wordt gehouden met alle omstandigheden van het situatie, is het EDPB van mening dat het bewaren en onderzoeken van bulkverzamelingen van persoonsgegevens ten minste onderworpen moet worden aan ofwel voorafgaande goedkeuring door een onafhankelijke autoriteit, ofwel systematische onafhankelijke beoordeling achteraf door een rechtbank of een gelijkwaardige instantie, d.w.z. een onafhankelijke instantie die bindende beslissingen kan nemen.
109. Met het oog op de resterende benodigde verduidelijkingen dringt het EDPB er bij de Commissie op aan de begrippen “individuele toelatingen” en “categorietoelatingen” in het kader van de wet van 2024 tot wijziging van onderzoeksbevoegdheden verder te onderzoeken. Voorts verzoekt het EDPB de Commissie om nauwlettend toe te zien op de uitvoering die in de praktijk wordt gegeven aan het begrip “redelijkerwijs geen of slechts een geringe mate van privacy verwachten”. Hoewel

⁹³ Artikel 200, leden 1 en 2, van de IPA 2016.

⁹⁴ Dit lijkt echter wel te worden gedaan in de overwegingen 99 en 100 van het ontwerpbesluit.

⁹⁵ Artikel 226 ter ter, lid 1, van de IPA 2016 bepaalt dat een gerechtelijk commissaris bij het beslissen over het al dan niet goedkeuren van een besluit tot verlening van een individuele toelating of een categorietoelating, de conclusies van de persoon die de toelating heeft verleend moet beoordelen om respectievelijk na te gaan of artikel 226 bis van toepassing is op de in de toelating beschreven bulkverzameling van persoonsgegevens, dan wel of artikel 226 bis van toepassing is op elke gegevensverzameling die in de gegevensverzamelingscategorie valt die in de toelating wordt beschreven.

⁹⁶ Arrest van het EHRM van 25 mei 2021 in Big Brother Watch e.a. tegen het Verenigd Koninkrijk, § 350.

artikel 226 bis van de IPA 2016 een aantal criteria voor een deze vaststelling bevat, acht het EDPB het belangrijk om de toepassing van die criteria in de gaten te houden, aangezien zij mogelijk voor ruime interpretatie vatbaar zijn.⁹⁷

4.2.3. TOEZICHT EN VERHAAL

110. Zoals aangegeven in het ontwerpbesluit en eerder geanalyseerd in Advies 14/2021, spelen de commissaris voor Onderzoeksbevoegdheden (de IPC) en zijn bureau (het IPCO) een centrale rol bij het toezicht op de uitoefening van onderzoeksbevoegdheden door de inlichtingendiensten in het VK. Bovendien is het tribunaal voor onderzoeksbevoegdheden (IPT) de bevoegde gerechtelijke instantie om in dit verband verhaal te bieden. Zoals reeds aangegeven in punt 3.1.5 over het toezicht op het gebied van rechtshandhaving, heeft de wet van 2024 tot wijziging van onderzoeksbevoegdheden slechts beperkte verandering doorgevoerd, met name door de invoering van plaatsvervangende IPC's. De opmerkingen van het EDPB in zijn Advies 14/2021 behouden daarom hun geldigheid⁹⁸.
111. Het EDPB neemt met voldoening nota van de transparante jaarlijkse verslaglegging door het IPCO, met inbegrip van de terbeschikkingstelling van gedetailleerde statistieken voor de periode 2019-2023, onder meer over het gebruik van bulksgewijze bevoegdheden door de inlichtingendiensten van het VK alsook over de gerichte besluiten en de gerichte toelatingen voor het verkrijgen van gegevens op grond van de overeenkomst tussen het VK en de VS inzake gegevenstoegang. Het EDPB neemt ook specifiek nota van de toezichtsactiviteiten van het IPCO met betrekking tot het bulksgewijs onderscheppen van gegevens door het hoofdkwartier van de regering voor communicatie (*Government Communications Headquarters* – GCHQ), waarop de Commissie in overweging 102 van haar ontwerpbesluit heeft gewezen. In dit verband verzoekt het EDPB de Commissie nauwlettend te blijven toezien op de doeltreffendheid van het toezichtssysteem op dit gebied, met name wat betreft de evenredigheid van verzoeken tot bulksgewijze onderschepping⁹⁹.
112. Daarnaast merkt het EDPB op dat het tribunaal voor onderzoeksbevoegdheden ook een openbaar verslag heeft uitgebracht over zijn activiteiten en rechtspraak in de periode 2021-2023¹⁰⁰. Dit verslag belicht onder meer belangrijke en relevante ontwikkelingen, zoals het arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in de zaak *Wieder en Guarnieri tegen het Verenigd Koninkrijk*, waarin werd geoordeeld dat personen overal ter wereld een vordering kunnen instellen bij het IPT, indien de gedraging in kwestie door een Britse overheidsinstantie is verricht en in het Verenigd Koninkrijk heeft plaatsgevonden. Het EDPB verzoekt de Commissie daarom om ook de activiteiten van het IPT mee te nemen in haar beoordeling en in toekomstige evaluaties van het ontwerpbesluit.

5. EVALUATIE, LOOPTIJD EN VERLENGING VAN HET ONTWERPBESLUIT

113. Het EDPB merkt op dat het definitieve adequaatheidsbesluit zes jaar van toepassing zou zijn, d.w.z. tot en met 27 december 2031. Het VK zou daarmee het enige derde land blijven waarvan het adequaatheidsbesluit een vervalclausule bevat in combinatie met de verplichte periodieke toetsing

⁹⁷ Artikel 226 bis van de IPA 2016 maakt bijvoorbeeld gewag van de aard van de gegevens, de mate waarin de gegevens openbaar zijn gemaakt of de mate waarin de gegevens algemeen bekend zijn.

⁹⁸ Zie Advies 14/2021, punten 200 tot en met 215.

⁹⁹ Zie voor meer informatie het jaarverslag van de commissaris voor Onderzoeksbevoegdheden van 2023, beschikbaar via de volgende link: https://ipco-wpmedia-prod-s3.s3.eu-west-2.amazonaws.com/E03270100-HC_603-IPCO-Annual-Report-2023-Web_Accessible.pdf, blz. 31, punt 6.41.

¹⁰⁰ <https://investigatorypowertribunal.org.uk/wp-content/uploads/2024/11/Investigatory-Powers-Tribunal-Report-2024.pdf>

neergelegd in artikel 45, lid 3, AVG. Het EDPB begrijpt dat het nieuwe VK-rechtskader specifieke aandacht verdient en verzoekt de Commissie om nauwlettend toe te zien op de uitvoering van de DUA-wet, met inbegrip van de aandachtspunten die in dit advies zijn aangehaald, alsook op alle andere relevante ontwikkelingen in het Verenigd Koninkrijk in dit verband.

114. Het EDPB is ingenomen met het feit dat in overweging 68 van het ontwerpbesluit wordt verwezen naar de rol van het EDPB (en maatschappelijke organisaties) in het mechanisme voor periodieke toetsing, overeenkomstig Aanbeveling 01/2021 van het EDPB¹⁰¹. Wat betreft de praktische betrokkenheid van het EDPB en zijn vertegenwoordigers bij de voorbereiding en de uitvoering van toekomstige periodieke evaluaties, herhaalt het dat alle relevante documentatie ruim daarvoor schriftelijk met het EDPB moet worden gedeeld.
115. Het EDPB begrijpt uit de aanvullende toelichtingen van de Commissie bij overweging 113 dat het de bedoeling is om na verloop van vier jaar een evaluatie uit te voeren, op basis waarvan de Commissie vervolgens een openbaar verslag zal opstellen¹⁰². Deze evaluatie zal de Commissie helpen bepalen of zij, uiterlijk zes maanden voordat het ontwerpbesluit afloopt, de procedure ter verlenging van de looptijd van het ontwerpbesluit in gang zal zetten¹⁰³.
116. Het EDPB juicht dit voornemen toe en merkt op dat de evaluatie een ander doel dient dan de vervalclausule en een belangrijke rol speelt bij het toezicht op het rechtskader. Het EDPB verwacht daarom dat de evaluatie binnen vier jaar zal plaatsvinden en moedigt de Commissie aan om hiertoe te zijner tijd over te gaan.
117. Het EDPB gaat ervan uit dat bij deze toekomstige evaluatie rekening zal worden gehouden met de elementen die zijn uiteengezet in Uitvoeringsbesluit 2021/1772 van de Commissie en dat de overwegingen betreffende de opschorting en intrekking van het besluit nog steeds geldig zijn¹⁰⁴. Het EDPB meent dat een dergelijke verduidelijking in het definitieve adequaatheidsbesluit zou kunnen worden opgenomen ter wille van de rechtszekerheid.

Voor het Europees Comité voor gegevensbescherming

De voorzitter

(Anu Talus)

¹⁰¹ Zie overweging 19 van Aanbeveling 01/2021 van het EDPB.

¹⁰² Zie overweging 110 van het ontwerpbesluit.

¹⁰³ Zie overweging 113 van het ontwerpbesluit.

¹⁰⁴ Zie de overwegingen 168 tot en met 171 van Uitvoeringsbesluit 2021/1173 van de Commissie.